

SLOVENSKI NAROD

zhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, predklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravništvo: Kraljeva ulica št. 5, prtljaje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, 1. nadstropje. — Telefon št. 34

Poština plačana v gotovini.

Britanska imperijska konferenca

V Londonu se vrši konferenca zastopnikov velikobritanskega imperija. Imenitna konferenca to; predstavitelji skoro pol milijarde človeškega rodu se sestanejo na poset o zadevah, ki se tičejo vseh ali posameznih delov, raztresenih po vseh petih kontinentih, ob vseh svetovnih oceanih, velikih in malih morjih, ožinah in zalivih. Največji imperij dosedanje zgodovine ureja svoje zadeve.

Razmerje med posameznimi deli te velikanske države ni povsem podrobno urejeno, osobito pa niso urejeni definitivno odnosi med evropsko Anglijo, matico imperija, in njenimi dominijoni. Ne le v Egiptu in Indiji, tudi v Južni Afriki in v Kanadi se pojavljajo stremeljenja, ki gredo za tem, da čim bolj zmanjšajo svojo odvisnost od evropske matice. Ali v Londonu računajo s temi težnjami, jih celo legalizirajo, in to trohice odvisnosti, kar je je še ostalo, prevedejo v neko interesno skupnost, ki ima še večjo vezilno moč nego faktična odvisnost sama. Lahko stališče imajo v tem pogledu pri Avstraliji in Novi Zelandiji, ki sta obe v strahu pred ekspanzivnimi težnjami Japonske, saj ležita ob Tihem Oceanu, ob katerem napovedujejo prihodno veliko svetovno vojno. Navezani sami nase, bi se s svojimi skoro povsem praznimi deželami težko ubranili pritisku Japonske, ki stremi za tem, da si dobi dežel, v katere bi mogla naseljevati preveč svojega prebivalstva in kjer bi mogla producirati dovolj sirov in za svojo industrijo. V okrilju velikega imperija se čutita dva dominijona kot v varnem zavetju, odkoder si ne moreta žetiti proč.

Z Južno Afriko je že malo drugače. Ta živi v miru in takorekoč v samoti; okrog nje ni danes nobene, niti tuje niti domače države, ki bi ji mogla kajti patriarhalni mir. Zato je tu apetit po popolni neodvisnosti razmeroma večji, osobito se, ker je med prebivalstvom tal, močno zastopan burski element, ki še ni pozabil popolnoma nekdanje svobode. Toda tudi tu vedo dobro preceñiti vrednost dejstva, bit član — in to dokaj aktivni član — velikega imperija, kar pomeni v vsakem slučaju prednost pred povratkom v malopomembnost popolne samostojnosti.

Kanado nekoliko miče primer sednih Združenih držav Amerike, ki so se v kratki dob. svobode povzpelle iz majhne angleške kolonije do velike in celo najbogatejše države sveta. Ali tudi v Kanadi se zavedajo, da so stvari, ki jih nikdar ni moči kopirati. Tradicija skupnosti z Anglijo je tako močna, da kljub temu, da je v dominijonu še četrtina francoskega rodu in doma la druga četrtina Ircev, misel na popolno odcepitve od Evrope očitno nima bodočnosti.

In to je jedro problema. Velikobritanski imperij ima ustave, ki bi določale in urejale razmerje med dominijoni in matico-Anglijo, ali kljub temu je ta imperij zvezan med seboj tako silno močno. Veže ga nekaj, kar se da težko definirati. Je to več nego samo interesna skupnost in praktična korist, je to neka tradicija, neki historizem, ki je močnejši od pisanih zakonov. Je to morda ideja skupne domovine, ki je domovina kljub temu, da je univerzalna, obsegajoča ves globus. In ta skupnost daje imperiju izredno moč tudi napram onim, ki so iz drugega rodu, iz drugačne kulture.

Obtožba proti ministru Maksimoviću

— Beograd, 23. oktobra. Danes dopoldne se je vršila seja voditeljev ožje opozicije, na kateri so bile ugotovljene velike nerednosti v generalni direkciji vod. Opozicija bo o tem vložila interpelacijo. Razun tega je bilo sklenjeno, da bo ožja opozicija vložila proti notranjemu ministru Boži Maksimoviću obtožbo nad zlorabe oblasti in izvajanja terorja za časa občinskih volitev. Obtožba se bo naslanjala na 91. člen ustave.

Izčiščenje finančnega zakona

— Beograd, 23. oktobra. Glasom izjave z merodajne strani novi finančni zakon ne bo vseboval odredb nefinančnega zakona, saj v toliki meri ne, kakor prejšnja leta. Minister financ dr. Ninko Perić vztraja na tem, da se vsa vprašanja, ki niso v tesni zvezi s financami, urejajo s posebnimi zakoni, kakor je to navada v drugih državah. Finančni zakon naj ne bo več omikbas, v katerega se vse mogoče natupa.

Uzunović se pogaja s Pašićem

Pripraviti ga hoče do tega, da resignira na zopetno vodstvo vlade. — Ako pride do volitev, jih bo baje vodila demokratsko-centrumška vlada. — Laskave izjave Step. Radića o Pašiću

— Beograd, 23. oktobra. Vlada je odgodila sejo Narodne skupščine, ker nima pripravljenih nikakih zakonskih načrtov za razpravo. Zato je zavladalo danes tako v Narodni skupščini kakor v predsedništvu vlada popolno politično zatišje. Vlada hoče pridobiti na času, da uredi razmere v radikalni stranki. Pozornost predsednika vlade Uzunovića in njegove ožje okolice je osredotočena na to, da pomiri Pašičeve pristaje. Najožja sodelavca g. Uzunovića, ministra dr. Srškić in Miša Trifunović sta obiskala Nikolo Pašića, kateremu sta poskušala dokazovati, kako je nemogoče, da bi bil njemu (Pašiću) poverjen mandat za sestavo vlade. Iz dobro poučenih krogov radikalnega centra se doznava, da sta hotela dr. Srškić in Miša Trifunović Pašića tudi preplašiti s tem, da bi bil v slučaju padca sedanje vlade izročen volilni mandat demokratskemu poslancu in bivšemu ministru dr. Voji Marinkoviću, ki naj bi sestavil vlado iz članov demokratske zajednice in radikalnih centrumšev in ž njo izvedel nove volitve. Uspeh dr. Srškičevega posredovanja še ni znan.

Ministrski predsednik Uzunović je ostal danes dopoldne v svojem stanovanju. V predsedništvo vlade je prišlo samo par ministrov v resornih

zadevah. Opaženo je bilo, da so se tudi danes dopoldne pri Pašiću vrstili številni obiski radikalnih prvakov in poslancev, ki postajajo z vsakim dnem bolj borbeni.

Vprašanje vstopa SLS v vlado je zopet odloženo, v ospredju je vprašanje o ureditvi odnosov v narodno-radikalni stranki in radikalskem poslanskem klubu.

Politični krogi so danes zelo komentirali izjavo, ki jo je podal Stepan Radić sredi, ko se je zopet vračal v Zagreb. Radić se je izjavil o Nikoli Pašiću zelo laskavo. Med drugim je dejal: »Predvsem sem v razgovoru s svojimi prijatelji ugotovil, da so izmišljene vesti o nekih nesoglasjih in prepirih v radikalnem klubu ter o tem, da bo Pašić strmoglavil sedanjí položaj. Kolikor poznam Pašića, sem prepričan, da vidi bolje kot vsi ostali državniki, da je sporazum v korist države, predvsem pa v korist radikalne stranke, kateri ostane Pašić nesporni vodja, dokler je živ. Zgodovinska osebnost Pašića je tako velika, da bi se morala ceniti ne samo pri radikalih, nego tudi pri ostalih strankah in v celokupni javnosti. Pašić je že ponovno dokazal, da je lahko ne samo svetovalec radikalne stranke, nego svetovalec vseh Srbov in celega našega naroda.«

Nov napad na železničarje

Minister saobračaja zahteva od goditev st. inosti železniških namščencev in napoveduje nove redukcije. — Volitev finančnega odbora

— Beograd, 23. oktobra. Najvažnejši dogodek iz sinočne seje Narodne skupščine je bil zakonski predlog ministra saobračaja dr. Vase Jovanovića, s katerim se ukinja stalnost železn. uslužbencev, ki bi morala po sedaj veljavnem zakonu nastopiti 1. novembra. Minister je zahteval, da se stalnost odloži za tri leta. Minister saobračaja je utemeljeval svoj predlog s tem, da mu je v finančnem zakonu naložena dolžnost, da izvede obsežno reorganizacijo svojega resora. Novi reorganizacijski načrti pa predvidevajo izpremembe, poenostavljenje uradov, premeščenja in končno zopetne številne redukcije osebja. Zato zahteva vlada, da se stalnost odloži na poznejši čas. Predlog prometnega ministristva je vzbudil viharo kritiko od strani opozicijskih poslancev. Vsa dokazovanja in protesti niso zalegli, tako da je večina mehanično preglasovala upravičene pritožbe proti predlogu prometnega ministra. Izvoljen je bil odbor, ki naj pretrese ta ministrov predlog glede izpremembe člena 205 zakona o saobračajnem osebju.

Po končanem glasovanju so novinarji vprašali ministra saobračaja, kaj bo z re-

dukcijami pri poedinah železniških direktorjih, na kar je minister odgovoril:

»Kaj morem za to! Meram štediti! Ne samo to, po novem proračunu moram skriti izdatke za 10%. Ne vem, kaj bi počel? Naj mi kdo nasvetuje pametnejšo rešitev. Moram vse nepotrebno v prometu odstraniti, treba bo celo ukiniti neke vlake. Razven tega moram pripraviti pravilnik o prejemkih saobračajnega uslužbenstva, da uvedem red, štednjo in strogo kontrolo. Verujte mi, da vlada sedaj tu precejšen kaos.«

Po izvolitvi odbora za izpremembo člena 205 zakona o saobračajnem osebju je skupščina izvolila finančni odbor. Za radikale je glasovalo 114 poslancev, za radičeve 46, za demokrate 32, za muslimane 16, za klerikale 18, za samostalne demokrate 23, za federaliste 6, za zemljoradnike in Nemce 9, za nikiteve 7, za klub Ljube Jovanovića 10. Radikali so dobili 13, radičevi 6, demokrate 3, muslimani 2, klerikale 2, samostojni demokrate 2, zemljoradniki 1, federalisti 1, dr. Nikiteva skupina 1 in skupina Ljube Jovanovića 1 člana. Seja Narodne skupščine je bila nato odgodena do torka.

Dalmacija proti nettunskim konvencijam

Oster odpor radičevskih organizacij

Split, 22. oktobra. Preko narodnega poslanca Matijeveća je bilo od strani dalmatinskih organizacij HSS sporočeno Stepanu Radiću zahteva dalmatinskih radičevcev, naj poslanci HSS v vprašanju nettunskih konvencij ukrepejo vse možno, da se konvencije naj revidirajo, ako jih že ni mogoče preprečiti. Pri reviziji naj bi sodelovali tudi delegati iz Dalmacije. Istočasno so organizacije HSS v Dalmaciji zahtevale od Stepana Radića, naj preko ministra zunanjih poslov dr. Ninčiča zahteva od italijanske vlade, da se naj Slovencem in Hrvatom v Istri, Trstu, Reki, Zadru in Lastovu podeli neke vrste nacionalna avtonomija, narodne šole ter pri vseh državnih oblastih uporaba slovenskega ali hrvatskega jezika.

Odločni nastop organizacij HSS v Dalmaciji je zelo vznemiril Stepana Radića, ki je nato takoj odpisal celo četo svojih zakonikov in agitatorjev, med njimi tudi Zagorca, Predavca, Basarička in Božičevića, da pomirijo dalmatinske organizacije in jih naprosijo, naj ne delajo Stepanu Radiću neprilik. Ti emisariji pa so doživeli povsod neuspehe. Organizacije HSS so sporočile Radiću, da bo poslanec Radičeve stranke, ki bo glasoval za nettunske konvencije in s tem za gospodarsko hegemonijo Italije v Dalmaciji nemogoč. Baje so razne organizacije že pozvale posl. Matijeveća in Bačinića, naj izstopita iz kluba HSS, ako bi Radić zahteval, da glasujeta za konvencije.

Ova nova pravilnika za invalide

— Beograd, 23. oktobra. Te dni bosta objavljena dva nova pravilnika o invalidih. Komisija, ki je bila za to odrejena, je že dovršila svoje delo. V prvem pravilniku se ureja vprašanje odkupa invalidine potom izročanja kapitala in zemlje.

Z drugim pravilnikom se ureja vprašanje zaposlitve invalidov v državnih uradih in v človekoljubnih ustanovah, nadalje v podjetjih, ki so subvencionirana od države in ki jim pomagajo državni organi. Predpostavljajo se, da bodo ti ukrepi omogočili hitro in lahko zaposlitev invalidov.

Notranje težkoče v Rumuniji

Zasedanje parlamenta odgodeno do rekonstrukcije vlade

— Bukarešta, 22. oktobra. Skoro na predvečer otvoritve jesenskega zasedanja rumunskega parlamenta je kralj podpisal dekret, s katerim odlaga zasedanje parlamenta za mesec dni. Parlament bo potem takem otvoren šele sredi meseca novembra. Vzrok odločitve je ta, da hoče vlada izvesti delno rekonstrukcijo kabineta še pred zasedanjem parlamenta. Pogajanja v tem pravcu še niso dokončana. Razven tega upa vlada, da bo do tega časa Italija ratificirala besarabski protokol, ki bo prvič objavljen in prečitán v kraljevskem prestolnem govoru. Z objavo tega protokola bo znatno pojačan položaj Avarscove vlade, ki bo imel sedaj v združenih opozicijskih strankah novega, jako močnega nasprotnika

Poljska in Jugoslavija

Nastop poslanika Nešića

— Varšava, 23. oktobra. Pred dnevi je izročil predsedniku Poljske republike svoja akreditivna pisma novi poslanik SHS v Varšavi Ljubomir Nešić. Avdienca je pokazala, kako pristržno je razmerje poljskih službenih krogov in poljske javnosti napram kraljevine SHS. Zanimanje za Jugoslavijo se čimdalje bolj širi in javnost daje pri vsaki priliki duška svojim simpatijam za Jugoslavoane. Poslanik Nešić je izjavil novinarjem, da bo predvsem nadaljeval delo svojega predhodnika Simića, ki je mnogo pripomogel k poljsko-jugoslovenskemu zblizanju. Prijateljski odnosi med Poljsko in Jugoslavijo so dobili pravno obliko v ženevskem traktatu, ki sta ga podpisala poljski minister zunanjih zadev Zaleski in dr. Ninčič.

Afera princa Karla

Njegov odstop nepreklicen

— Bukarešta, 23. okt. Komunique, ki ga je izdala vlada v sredo, in v katerem pojasnjuje zadevo bivšega prestolonaslednika Karla, ugotavlja tudi, da se je kraljica Marija res sestala v Parizu s svojim sinom in imela z njim razgovor, ki pa mu ni treba pripisati kakšnega posebnega pomena. Razgovor se je nanašal zgolj na rodbinske zadeve. Ako se more svoječasemu razgovoru kralja Ferdinanda s princem v Parizu pripisati političen pomen, ni segel razgovor kraljice s sinom preko rodbinskih interesov. Pogovor tudi ni imel ničesar opraviti z dejstvom, da se je princ Karel odrekel pravici do prestolonasledstva. Ta odstop je nepreklicen, ker je bivši prestolonaslednik napravil svoj sklep iz lastnega nagiba. V tem smislu so se izrekli tudi merodajni činitelji.

Amerika in gospodarski manifest

— Newyork, 23. okt. Predsednik Coolidge je imel v četrtek v svojem kabinetu važen razgovor z zakladnim tajnikom Mellonom. Razgovor se je večinoma tikal manifestista za svobodno trgovino. Posvetoval se je z njim, kakšno stališče naj zavzame Amerika do tega manifesta. Kakor se čuje z merodajne strani, bo Mellon, bodisi z izjavo v časopisju ali v javnem govoru, v kratkem pojasnil stališče Amerike do manifestista. Njegova tendenca gre za tem, da Amerika smatra temeljno idejo manifesta za zdravo, v kolikor prihaja v poštev za razmere v Evropi. Omejitve ali celo odprava ameriških carin ne bi odprla ameriškega tržišča evropskim tvorničarjem, ampak bi ga nasprotno celo pokvarila. Prva posledica bi bila znižanje mezd v Ameriki in s tem zmanjšanje njene kupne moči. S tem se ne bi olajšalo plačevanje vojnih dolgov z davci, ampak naravnost onemogočilo. Razlika med mezdami v Ameriki in Evropi in življenjskimi razmerami ima za po goj zaščitno carino v Ameriki, dočim so te carine med evropskimi državami odveč, ker so življenjske razmere in mezde povsod več ali manj enake.

RADIĆ V ZAGREBU

Zagreb, 23. oktobra. Danes ob 10.15 je prispel semkaj vodja HSS Stepan Radić iz Beograda. Z njim sta dopotovala tudi minister dr. Šibenik in državni podtajnik dr. Pernar.

NOV PROFESOR NA LJUBLJANSKI UNIVERZI

— Beograd, 23. oktobra. Kralj je podpisal ukaz o imenovanju ing. Dušana Sereneca za izrednega profesorja tehnične fakultete na ljubljanski univerzi.

PROSLAVA POHODA NA RIM

— Rim, 23. oktobra. Vodstvo fašistovske milice je zaključilo priprave za svečano proslavo četrte obletnice fašistovskega pohoda v Rim dne 28. oktobra. V vseh večjih središčih Italije se bodo vršile slavnostne parade fašistovske milice. V Rimu bo zbranih nad 50.000 fašistov, pred katerim bo Mussolini imel velik političen govor. Tudi v šolah se bodo vršile proslave. Od 25. oktobra naprej bodo izročene prometu posebne poštne spominske znamke fašistovske milice.

ORKAN NA KUBI

— Havanna, 23. okt. Število žrtev pri zadnjem orkanu na Kubi se je zvišalo nad 650. Število vseh ranjenecv ni znano. 6500 oseb je brez strehe. Samo v Havanni je 200, v Batapanu pa 300 mrtvih. Približno 10 mest in vasi je popolnoma razdejanih. Škoda cenijo na 100 milijonov dolarjev.

Velika tatvina v Dravljah

Bratranec odnesel bratranki 10.000 Din. — Kje se skriva Klemen. — Vešeli kandidati za rataplano.

Mlada, črnolasa in podjetna Pepca Ravnihar iz Dravelj je včeraj popoldne odšla po kupčijskih poth na Gorenjsko. Nakupuje krompir, fižol in druge poljske pridelke ter jih dobavlja z največjo solidnostjo nekemu humanitarnemu zavodu v Ljubljani. Doma je imela v svojem velikem kovčegu, kjer ima shranjeno svoje perilo, pripravljanih 10.330 Din, da plača kmetom dobavljene poljske pridelke. Domov se je vrnila sinoči okoli 21.30. Hotela je odpreti svoj kovčeg, toda ključavnica se je le s težavo udala. S strahom je pogledala v kovčeg ter presenečena ugotovila, da ji je izginil ves denar. Obupana je začela klicati mater: »Mati! Mati! Denarja ni nikjer!« Mati je prihitela k njej in pripomnila: »Saj sem vedela, da je moral kaj nepoštenega storiti Jože!« Popoldne je namreč prišel k nji drugače precej elegantni, v črni površki oblečeni, 25 letni Jože L., ki je začel že zgodaj karijero pustolovca in ga preganja deželno sodišče radi raznih večjih deliktov. Izvršil je med drugim kot uradnik nečedne manipulacije v splošni bolnici, od koder so ga takrat odslavili. Zadevo so za enkrat zamolčali, tako da javnost o teh manipulacijah ni nič zvedela. Jože L., ki je oženjen in oče enega otroka, se je zadnji čas potikal po okoličih in največ prespal po kozolcih in gozdovih. Včeraj, ko je bila Pepca odsotna, je prišel v Dravljah na njen dom ter se preoblekel, ker je imel tam shranjeno obleko. Jože je namreč Pepčin bratranec. Odprl je kovčeg ter pobral obnem z obleko neopazeno tudi Pepčino gotovino.

Ko je Jože imel denar v rokah, jo je hitro popiljal. Njegov brat mu je nato sneli kupil na gorenjskem kolodvoru vozni listek do Jesenic. Vse kaže, da je skušal pobegniti čez mejo v Italijo.

Pepca Ravnihar je seveda vsa obupana. Tožila je danes našemu poročevalcu: »Kaj pa čem početi? Kaj bodo rekli kmetje? Vedno sem jim pošteno plačala, a sedaj, kje naj vzamem denar?« Upati je, da pravočasno primejo premetene pustolovca in najdejo pri njem še kak ostanek ukradene gotovine.

Ljubljanska javnost se intenzivno zanimala za glavarja rokomavhov ljubljanske okolice, iz umobolnice na Studencu pobeglega Franceta Klemenca... Klemen se je kakor nam javljalo, zelo interesiral za časopise. Ko je spoznal veliko nevarnost, se je umaknil daleč izven okoliša ljubljanske policije. Vendar so mu že na sledu in je pričakovati, da pride v kratkem zopet v roke pravice. Gotovo ga bodo potem bolj previdno zaprli.

Trije mladi fantje, pravi korenjaki, so se snoči poslavljali od civilnega stanu, ker morajo odrediti k vojakom in sicer vsi k »rataplantom«, kakor sami pravijo. Snoči so po ulicah prepevali in razgrajali. Peli so venomer: »Oj, zdaj gremo, oj zdaj gremo, nazaj nas več ne bo!« Pri tem so se tudi pošteno pridušali in se trkali na prsa: »Mi smo mi, ki gremo k »rataplantom!« Stražniki so jili nekaj časa mirno opazovali, končno pa so jih pozvali, naj gredo na policijo... Bila je precej težavna aretacija. Ko so se danes jutraj strznili, so jih izpustili s pozivom, naj odidejo lepo mirno k vojakom, k zračni eskadrili Novi Sad... Bili so vsi veseli, ko so jih na policiji spustili ter so šaljivo pristavljali: »V takem žaklju ni fletno biti. Pa fotografirajti nas ne smete!«

ZRAKOPLOVNA NESREČA

— London, 23. oktobra. Ko se je včeraj dvignil velik potniški aeroplan k letu iz Folkestonea v Parizu, se je kmalu potem nad Rokavskim prelivom pokvaril stroj in aparat se je naglo spustil na morje. Ze med padanjem je radiografist brezlično prosil pomoči razne parnike. Najprej sta bila pri potapljačem se letalu dva ribiška čolna, ki sta nemudoma prihitela na pomoč. Naglo sta prevzela pilota in radiografista ter sedem Američanov, ki so hoteli na Francosko s priljago potnikov vred na krov, nakar se je aeroplan potopil.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. Zagrebška borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Curih 10.9405, Pariz 171, Praga 167.25, London 274.87, Newyork 56.55, Milan 246, Berlin 13.49, Dunaj 79.9.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Trst: Beograd 41, Pariz 69.50, London 112, Newyork 23.05, Curih 545.
— Curih: Beograd 9.145, Pariz 15.60, London 25.125, Newyork 518.25, Praga 15.60, Milan 22.55, Berlin 123.30, Dunaj 73.05.

Zanimivosti iz naših krajev

Včerašnji požar v Zagrebu je uničil za pet milijonov Din blaga. — Eksplozija bencinske svetilke povzročila požar. — Vlom v železniško blagajno v Bečkerek razjašnjen. — V smrt radi nesrečne ljubezni

Kakor smo že včeraj na kratko poročali, je izbruhnil v manufakturni veletrgovini Lea Grivičiča v Ljilci v Zagrebu krog 10. zvečer požar. Lastnik trgovine in večina nameštencev je delala do pol 10. zvečer, ko so vsi odšli, ne da bi zapazili kaj sumljivega. Krog 10. so zapazili ljudje, da prihaja iz trgovine gost dim. O tem je bilo takoj obveščeno gasilno društvo, ki je nemudoma prihitelo na pomoč. Sprva niso mogli nikjer v trgovino, ker so bila močna z železom okovana vrata zaprta. Končno se je posrečilo vlomiti zadnja vrata. Vsa trgovina je bila napolnjena s gostim dimom, tako, da gasilci sprva niti niso mogli ugotoviti, kje je ognjišče požara. Baš vsled tega pa je tudi tako velika škoda. Gasilci so bili prisiljeni, da so polili z vodo vse prostore, preden so prišli do ekspedita, kjer je ogenj nastal. Ogenj sam je uničil le za kakih 60.000 Din blaga. Mnogo večja je škoda, ki jo je povzročila reševalna akcija, ker je vse blago premočeno in deloma tudi popolnoma uničeno.

Kako je ogenj nastal, je še povsem nepojasnjeno. Vršila se je točna preiskava, ki pa ni mogla ugotoviti nič pozitivnega. Sprva se je domnevalo, da je nastal ogenj vsled kratkega stika. Preiskava pa je dognala, da je električna napeljava v popolnem redu. Tudi od peči ni mogel nastati ogenj, ker se v trgovini še sploh ni kurilo. Prav tako je tudi dvomljivo, da bi nastal ogenj od cigaretnega ogorka, ker je bilo pušenje v trgovini strogo zabranjeno. Po mnenju gasilcev je nastal ogenj na neki polici, od česa, pa si tudi gasilci ne vedo razložiti. Skupna škoda se ceni na 5 milijonov Din. Podjetje je bilo zavarovano pri različnih zavarovalnih družbah, baje za 12 milijonov. Zastopniki teh družb so že včeraj dospeli v Zagreb in začeli precejevati nastalo škodo. Preiskava o vzrokih požara pa se še nadaljuje.

V mehanični delavnici Ivana Lenarta na Kaptolu v Zagrebu je nastala včeraj popoldne eksplozija bencina, ki pa k sreči ni zahtevala nikakih žrtv. Lenart je bil zaposlen pri varjenju nekega predmeta, pri čemur je uporabljal bencinovo svetilko. V trenutku, ko se je obrnil od mize, na kateri je delal, je svetilka z močno detonacijo eksplodirala. Lenarta je vrgel zračni pritisk na tla, delavnica pa je bila v hipu vsa v plamenih. Bencin, ki je bil v svetilki, se je razširil po vsej delavnici. Vseled eksplozije so popokale vse šipe v delavnici in sosedne hiše. Lenart sam je zadobil težje oklepine po obrazu. O nesreči je bilo takoj obveščeno gasilno društvo, ki je s pomočjo peska pogasil ogenj. V delavnici je nesreča povzročila precejšnjo škodo. Uničenih je 12 manometrov, ki jih je imel Lenart v popravilu. Škoda se ceni na 10.000 Din in je deloma krita z zavarovalnino.

Pred tednom dni je bil izvršen vlom v železniško blagajno na postaji Veliki Bečkerek. Vlomilec je odprl blagajno s ključem, ki ga je imel pri sebi. Sprva se je sumilo, da so v vrom izvršili nekateri nameščenci, radi česar je policija zaprla vse, ki so bili v kritični noči na postaji v službi. O storilcu je manjkala vsaka sled. Kako je prišel do ključev, si ni znal nikdo razložiti. Sedaj pa so naše oblasti prijele obvestilo, da je rumunska policija aretirala v Zombolji nekega Mita Eca, ki je v kriminalnih registriranih zabeležen kot nevaren vlomilec. Sumi se, da je on soudeležen pri vromu. Pri njem so našli le par dinarjev. Zato se domneva, da je imel še več pomočnikov, ki so z denarjem pobegnili v inozemstvo. Naše oblasti so sedaj zahtevale, da Rumunija zločinca izroči v svrhu nadaljevanja preiskave.

Maurice Boue:

39

Skrivnost „Črne žene“

Roman.

— Trdno sem uverjen, da je tako. Morlon je zanje mnogo predragoceno jamstvo, da bi ga ubili ali pa izpustili iz rok. Ti rokomavci in tihotapci so vobče zelo spretni ljudje in se razumejo na svoj posel, to jim velja priznati. Način, kako so izvedli svoj napad in nam prekrizali račune, priča o veliki ostroumnosti. Mislili smo že, da jih imamo v pesteh — tedaj pa so se karte nakrat izpreverile in tisti, ki je običaj v pasti, niso bili oni nego mi.

— A kako neki so mogli zavohati, da smo mi v bližini? vpraša Noisy, ki se še vedno ni mogel prav pomiriti.

Duroy se nasmehne.

— Kdo nam pa jamči, da jim ni bil Morlon zgolj vaba, s katero so nas mislili privabiti k sebi in nas speljati na led? In s pomočjo Morlona so nas v resnici zvalili v svoje skrivališče in mi nismo niti slutili njihovih namenov in tudi Morlon ne. Razbojnik so najbrž za njim oprezali in ga zasledovali, ne da bi on slutil kaj zlega. Morda je njihov poglavar celo vedel, da se nahajamo v bližini hiše, kdo veli... Eksplozija, pred katero smo se jedva še pravočasno rešili, priča dovolj jasno, da oni od našega priboda niso bili iznenadeni.

V Brčkem je izvršil samomor mlad in simpatičen mladenič Živko Z., sin uglednega tamošnjega trgovca. Izpil je večjo količino solne kisline. Našli so ga nezvestnega v njegovi sobi. Poklicani zdravnik mu je takoj izpraznil želodec ter odredil prevoz v bolnico. Kakor se je pozneje ugotovilo, je izvršil samomor radi nesrečne ljubezni. Pred več meseci se je seznanil z neko zelo simpatično gospodično ter se kmalu zaljubil. Izvoljenka mu je ljubezno vračala in stala sta v živalni korespondenci. Pred par dnevi pa je zvedel, da je njegova izvoljenka — prostitutka. To ga je tako užalostilo, da si je hotel končati življenje. Pravočasna zdravniška pomoč ga je zaenkrat rešila, toda mladenič je še vedno tako potr, da si želi samo smrti in ga morajo radi tega strogo nadzirati, da še enkrat ne seže po strupu.

Spominu padlih!

Prelepi venec raznih prireditev krona Zveza slov. vojakov iz svetovne vojne letos z odkritjem veličastnega spomenika v Trbovljah dne 31. oktobra in s počaščenjem vseh padlih tovarišev 1. novembra na vojaškem pokopališču v Ljubljani.

Vabimo vse naše podružnice in tudi druge vojne tovariše, naj 31. oktobra pohite v Trbovlje, prej pa naj predsedniku oddelne podružnice tov. Staudeggerju javijo, koliko jih pride. Slavje obeta biti kar največkratnejše.

Polovična vožnja je dovoljena pod običajnimi pogoji. Solna deca cele Slovenije je naprosena, da tudi letos zbira cvetke, zelenje, pleve vence itd. za zapuščena vojaška pokopališča in vojne spomenike (plošče) postavljene v zadnjem času.

Meščanstvo ljubljansko in mariborsko zlasti prav pristno vabimo, naj prinese svečke in lučke na vojaške grobove na mestnih pokopališčih in v Ljubljani tudi na Suhem bajeju.

V Ljubljani prične slavje 1. novembra popoldne takole: Vojaška godba otvori nekako ob 15.45 slavlje v onem malem gaju okoli spomenika judenburških žrtv. Dostop v gaj imajo samo godci, pevc, invalidi, člani ZSV. Drugače bi nastala prevelika gajda, teptali bi se grobovi, trgali krizi itd. Obidstvo naj se zbere okoli godišča. Ko godba odigra prvo žalostinko, sledi vojaška salva iz pušk v pozdrav padlim, nato pa spored, obstoje iz govorov, deklamacij in pevskih zborov.

Ljudstvo slovensko! Pokaži svoje dobro arce, prižgi lučke, okinjač grobove ne samo ljubljanskih svojcev, temveč tudi ubogih tujih žrtv svetovne vojne.

Glavni odbor ZSV.

Vabilo

na
JAVEN ŽELEZNIČARSKI SHOD

ki se vrši v nedeljo, dne 24. oktobra 1926 ob 11. uri popoldne v steklenem salonu Kolodvorske restavracije ljubljanskega glavnega kolodvora.

Dnevni red:

1. Protest proti spremembi čl. 205 Zakona o saobračnem osestvu, t. j. proti nameravanemu podaljšanju nestalnosti železničarskega oseba za nadaljna 3 leta. Štiri dni pred dosego stalnosti se hoče spremeniti zakon v škodo oseba.

2. Protest proti nameravanemu zmanjšanju staleža delavcev profesionalistov in uslužbenecv pri vseh strokovnih in drugih odeljenih osebi na progi, v delavnicah in postajah. (Do 1. aprila 1927 se namerava zmanjšati stalež pri direkciji Ljubljana za ca. 800 oseb.)

Vabimo vse službe proste železničarje, da se shoda zanesljivo brez izgovora udeleže.

Oblastni odbor UJNZB, Ljubljana.

Žalna seja CMD

V mali dvorani Narodnega doma je bila včeraj ob 15. žalna seja vseh ljubljanskih podružnic CMD. Zastopniki posameznih odborov so bili polnoštevilno navzoči in je bila dvorana nabit polna. Navzoči so bili zastopniki osemsto zastopnice: moške mestne podružnice CMD, ženske mestne, šentjakobske, šentpeterske moške in ženske, trnovske moške in ženske ter zastopniki moške in ženske podružnice CMD v Šiški.

V imenu vodstva CMD je otvoril žalno sejo društveni blaginjak motar Aleksander Hudovernik, ki je v markantnih potezah očrtal delovanje pokojnega prvostolnika CMD Andreja Senekoviča, ki je celih 20 let vodil CMD nesebično, previdno, odločno in marljivo, tako da je družba pod njegovim vodstvom dosegla vrhunec razvoja in napredka tako v materialnem, kakor tudi v moralnem in nacionalnem oziru. Svoj govor je zaključil z apalom: »Proslavimo spomin pokojnega Andreja Senekoviča s tem, da nadaljujemo njegovo delo v tej smrti in na tej višini, kakor doslej!«

Govor g. Aleksandra Hudovernika so zborovali sprejeli z iskrenim in toplim odobravanjem. Govornik je dalje naglašal, da naj družba še bolj intenzivno skrbi za razvoj narodnoobrambnega solstva. Pokrenila se je tudi ideja, da se ustanovi poseben »Senekovičev sklad« pri CMD. Po žalni seji so se sestale zastopnice ljubljanskih ženskih podružnic CMD pod predsedstvom ge. Franje dr. Tavčarjeve. Navzoče so bile med drugim: Helena Bavdekova, stara boriteljica za CMD, ga. Hudovernikova, ga. Sičeva, Ludvikova, pisateljica Manica Komarova in druge odlične članice ženskih podružnic. Gospa Franja dr. Tavčarjeva je na tej seji prečitala pismo člana glavnega odbora CMD in predsednika šentpeterske podružnice g. Viktorja Rohrmanna, ki v odličnih besedah pozivlja članice CMD v Ljubljani, kakor tudi na deželi, da prično marljivo nabirati kamne za »sklad Andreja Senekoviča«, ki se ima v prvi vrsti vporabiti za narodnoobrambno solstvo. Pismo g. Viktorja Rohrmanna, ki je prvi prispeval za ta sklad znesek 200 Din, so navzoče zastopnice ženskih ljubljanskih podružnic sprejele s toplim odobravanjem.

Žalne seje CMD se je med drugim udeležil tudi vpkopjeni trnovski župnik g. Ivan Vrhovnik, znan prvoborilec za cilje CMD.

Naši v Italiji

V Vipavi so pobirali naročnino za knjige Goriske Matice dve gospodični in en gospod. To so bili: gđ. Mari Samsa, gđ. Možetova in Stanko Ferjančič. To ni nič protipostavnega. Ker pa je Goriska Matica proglašena kot kreditnično društvo (v glavah italijanskih oblastnikov seveda), jim je bilo pobiranje naročnine takoj tra v peti. Naglo so našli kamen spoditke in se oprli vanj. Po zakonu je prepovedano nabirati za dobrodelne namene brez dovoljenja oblasti. Evo, to so našli gospodje paragraf. Vse tri so zatožili državnemu pravniku v Gorico, da se se pregrešili proti temu paragrafu. Državni pravnik pa je seveda vzgel celo zadevo popolnoma resno in je uročil proti vsem trem tožbo pri ajdovskem sodišču.

V Italiji, posebno pa v naših obmejnih krajih (Trst, Videm), izhaja več zanikarnih italijanskih revij, urejanih od dela nezmožnih mladeničev. Te revije niso niti znanstvene, niti literarne, pač pa nacionalistične, da ne rečemo snoparske in to je njih edina vrtilna in napaka, vse skupaj. Da liste niti ne kupuje niti ne bere, je samo po sebi umevno. Zato si pa znajo mladeniči drugače pomagati. Vzamejo potno palico v roko in gredo skozi mesta in s silo nabirajo naročnike. Naročnina je visoka, radi zanikarnosti lista denar proti vržen, a nič ne pomaga. Če ga ne naročiš, ti pritisnejo pečat protitalijana. Naročajo trdke, naročajo banke in drugi, ker se bojé... Bili smo priča enemu takemu nabiranju naročnikov.

Večfilm s petjem!

Kolo strasti, ljubezni in sreče

Veliki francoski Pathé-film, ki je pri včerajšnji lastni premieri dosegel triumfalni uspeh se predvaja danes ob pol 4. pol 6. pol 8. in 10. pri navadnih cenah.

Petje pri vseh predstavah.

Večfilm s petjem!

Kolo strasti, ljubezni in sreče

Veliki francoski Pathé-film, ki je pri včerajšnji lastni premieri dosegel triumfalni uspeh se predvaja danes ob pol 4. pol 6. pol 8. in 10. pri navadnih cenah.

Petje pri vseh predstavah.

ELITNI KINO MATICA

najuglednejši kino v Ljubljani. Tel. 124.

Če bi se kaj takega vršilo v kaki drugi državi, bi jih človek vrgel na cesto. Tu jih ne moreš.

Na tak prisiljen način nabirajo tudi inšerate trvdki. Zadnje čase so nabirali za neki list po gorški okolici in po gorah. Gromili so ljudem (krmarjem in trgovcem) z odvetjem koncesije. V Cepovanu so šli celo tako daleč, da je šel z nabiralci brigadir in pritiskal na ljudi, naj se na list naroče in naj ga podpisajo.

To ni več nabiranje naročnikov, ne beačenje, niti nabiranje za dobrodelne namene. To je izsiljevanje, ki je po italijanskem kaz. zakonu kaznivo. In vendar nihče ne vidi teh ljudi, ki jih ščiti snoparski znak in patrijotičnost njih zanikarnih listov. Te ljudi naj bi si enkrat po bližje ogledal gorški državni pravnik, ne pa zasledoval nabiratelje naročnikov »Goriške Matice«, ki ne delajo z izsiljevanjem, zakaj ljudje se radi prostovoljno naročajo na knjige, ki so jim v korist in v zabavo.

Ena mera za snoparje, druga mera za naše ljudi!

Tržne cene v Ljubljani

Cene na ljubljanskem živilskem trgu so neizpremenjene. Mesariji sami so v mesniškah znižali cene mesa za 1 Din, tako da stane meso 1. 16-18, II. pa 15 Din za 1 kg. Krompirja primanjkuje še vedno; danes ga je bilo na trgu zelo malo. Mnogo je zeljnatih glav, ki so na debelo po 1 Din. Tržno nadzorstvo namerava urediti prodajo divjačine tako, da se bo prodajala na posebnem mestu v svrhu kontrole. Sploh je na trgu divjačine zelo malo. Malo je tudi jaje. Tržno nadzorstvo je svoječasto objavilo, da brezplačno kupovalcem pregleduje jaja. Sprva je občinu zahtevalo to pregledovanje. Sedaj je opaziti, da se kupujejo občinu toliko ne zanima za ta pregled, vendar je v interesu občinu samega, da da pregledati jaja po tržnih nadzorstvenih organih.

Cene so sledeče:

1.) Mesa: V mesniškah 16-18, na trgu: I - 18, II - 15, telatina I - 20 II - 17 18, kostruni 13-14, jagnjetina 20, konjsko meso 6-8, klobase kranjske, prekajene 32 do 35, suhe 67, prekajena slanina 28-30.

2.) Perutnina: majhen piščanec 15-18, večji 20-25, kokoši 25-35, petelin 25-30, raca 20-25.

3.) Ribe: karpi 25-30, linj 25, šonke 35, postrvi 55-60, klini 15-20, mrene 25, pečenke 15, raki 2-2.50.

4.) Mlečni izdelki: liter mleka 2.50-3, surovo mislo 40, čajno maslo 55, maslo 45, bohinski sir 36-44, sirček 9-10; jajce 1.25-1.50.

5.) Kruh: beli 6, črni 5, rženi 5.

6.) Sadje: luksuzna jabolka 8, druga 2 do 6, luksuzne hruške 10, domači kostanj 2.50 do 3, češnje 7-8, suhe češnje 10, grozdje 8-12. Domačega sadja je bilo na trgu danes malo, največ radi slabega vremena.

7.) Specerjsko blago: kava portorika 70-74, santos 52-56, rio 42-46, kristalni sladkor 18.50, v kockah 15.50, riž 12, namizno olje 20, jedilno olje 18, vinski kis 4.50, navadni kis 2.50, sol morska 3.50, kamena 8.75, paprika 24, testenine 8.50-12, čaj 76, petrolej 7.

8.) Mleviski izdelki: moka št. 0 5.25, št. 1 - 4.50, št. 2 - 4, št. 5 8.75 - 4, kaša 6-7, ješprenj 6-8, ješprenček 10-13, koruzna moka 3.50-4, koruzni zdrob 4-5, pšenični zdrob 6.50, ajdova moka 8-9, ržena oka 5.

9.) Kurivo: q premoga 42, m³ trdih drv 150, mehkih 75.

10.) Krma: q sladkega sena 100, polsladkega 80, kislega 75, slame 50.

11.) Zelenjav in gobe: endivja 4-5, kisel zelje 3, karfiol 9-10, paradižniki 3-4, čebula 2-2.50, česen 5-7, krompir 1.25 do 1.50, repa 1, kislja repa 3, gobe: jurčki kg 10, sivčki 3 Din merica, peteršilj 3, zelenjava za juho 3.

Izjava

Javnost opozarjam, da sem plačnik le za osebna naročila, za pismena pa le, ako je na njih moj lastnoročni podpis.

Ljubljana, 23. oktobra 1926.

Veličan Bešter.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Sobota, 23. oktobra 1926: katoličani: Ivan Kapištran; pravoslavni: 10. oktobra: Evaminije; muslimani: 15. rebi - ahira 1345; židje: 15. marhešana 5687.

Jutri: Nedelja, 24. oktobra 1926: katoličani: Rafael; pravoslavni: 11. oktobra: Filip, apostol; muslimani: 16. rebi - ul - ahira 1345; židje: 16. marhešana 5687.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Gledališče: Drama: »Doktor Knock«. — Opera: »Othello«.

Kino Matica: »Kolo«. — Ljubljanski dvor: »Manever ljubavi«. — Kino Ideal: »Polnočno solnce«.

PRIREDITVE V NEDELJO.

Gledališče: Drama: »Macbeth«. — Opera: »Grafica Marica«. (Ob 15. uri.)

Kino Matica: Kakor danes.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes in jutri: Bohine, Rimska cesta; Levstek, Resljeva cesta.

Solnce zaide danes ob 17.03, vzide jutri ob 6.26 in zaide ob 17.02.

Mesec vzide danes ob 18.49, zaide ob 8.48 in vzide jutri ob 19.27 ter zaide ob 10.00.

Sport

— ASK Primorje: SK Hermes, Jutri, v nedeljo, se odigra na igrišču Primorja zadnja prvenstvena tekma letošnje sezone med Primorjem in Hermesom. Prvenstvena tekma med obema kluboma se je sicer že odigrala in je končala neodločno v razmerju 3 : 3, a je podsavez ni verifikiral, temveč odredil, da se ponovitev in tekma se zopet vrši. Tekmo bo sodil g. Ahčan.

— Dirke na ljubljanski Grad odpovedane. Jutri bi se morale vršiti dirke kolesarjev in motociklistov na ljubljanski Grad, ki so pa bile od oblasti prepovedane iz vzroka javnosti. Dirke so za to preložene na nedoločen čas.

— Juniorski miting Ilirija. Na igrišču Ilirije se vrši dopolne juniorski miting SK Ilirija. Startajo naši najboljši junorji. Začetek ob 9.30. V slučaju dežja se miting preloži.

— Medmestna hazenska tekma Ljubljana: Zagreb odpovedana. Jutri, v nedeljo, bi se imela vršiti medmestna hazenska tekma Ljubljana - Zagreb. Zagreb je v zadnjem hipu tekmo odpovedal, ker ni bil dosežen sporazum med našim in zagrebškim podsavezom. Zagrebčani so zahtevali previsoko odškodnino in razne druge ugodnosti, tako da je bil velik deficit neizogiben. Zato je LHP zahteval Zagreba odbil. Pogajanja pa se še nadaljujejo in je pričakovati, da se vendar še doseže sporazum. V tem slučaju bi se medmestna tekma vršila 1. ali 7. novembra.

Iz Maribora

—m Zopet požari v mestu in okolici. V Mariboru in okolici so v zadnjem času požari na dnevnem redu. Včeraj jutraj krog pol 3. ure je začelo goreti gospodarsko poslopje v neposredni bližini bencinskih rezervorjev trvdke »Danica« v Zrkovcah pri Mariboru. Na pomoč je prihitelo domače in mariborsko gasilno društvo. Gospodarsko poslopje je zgorelo do tal. Gasilec se je z velikim trdom posrečilo, da so ogenj omejili in preprečili katastrofo, ki bi bila neizogibna, ako bi se bil ogenj razširil na bencinska skladišča. Ko se je mariborsko gasilno društvo vračalo krog 6. ure domov, je naznanil stolpnj čuvaj drugi požar. Gorel je svinjski hlev železničarja Irgoliča v meljskem predmestju. Gasilci so ogenj kmalu lokalizirali in rešili živino, dočim je hlev zgorel. Sumi se, da je bil ogenj v obeh slučajih podtaknjen.

—m Uradni pregled javne bolnice v Mariboru. Veliki župan je odredil uradni pregled javne bolnice v Mariboru. Pregled vrši oblastni sanitetni referent dr. Jurečko. Uverjeni smo, da ne bo ostalo samo pri konstataciji pomanjklivosti, ampak da bo g. oblastni referent na merodajnih mestih tudi primerno potikal ter izposloval potrebne kredite, da se bolnica, ki je ena najbolj obleganih v Sloveniji, razmeram primerno preuredi in modernizira, zlasti pa, da dobi končno tako potrebno kanalizacijo.

Kdor takoj da, dvakrat da!
ZA POPLAVI JENCE!

Ko je tako razmišljaj, se je nena-doma pojavil Jobic ann Drez.

— Loic! Poklicani bandit je vstal in prišel k poglavarju. Le-ta mu je šepnil na uho nekaj besed, in takoj nato so se dvignili štirje drugi tihotapci in se namerili k Morlonu.

— Na pot! se je eden od njih zadržal na ujetnika. Morlon se je dvignil in odšel za možmi, ki so pod vodstvom svojega poglavarja zavili v dolg, temen rov.

Hodili so nekaj minut, ko se je v rovu začelo nenadoma svetlikati. Morlon je pogledal kvišku: nad njim se je bočila jasna modrina neba.

Konec rova se je izlival med skalovjem, ki je dobro zakrivalo vhod v podzemsko skrivališča banditov. Nihče, kdor ni bil poučen, bi ne našel vhoda v rov.

Med skalami je bila zasidrana barka. Može, ki so spremljali Morlona, se nemudoma zavzeli mesta v čolnu.

— Vstopite! veli kratko poglavarju ujetniku.

Morlon stopi brez obotavljanja v čoln. Počemu bi se upiral, ko je bil že misel na sleherni upor absurden? Kot poslednji se je vkrcal v čoln Jobic ann Drez.

Dva moža sta pograbila za vesla in barka je švignila med skalami na odprto morje.

**Predvečer
ruske
revolucije!**

PRIDE! PRIDE! PRIDE!

ELITNI KINO MATICA.

SIBIRIJA

**Predvečer
ruske
revolucije!**

PRIDE! PRIDE! PRIDE!

ELITNI KINO MATICA.

Stanovanjska kriza

Edina rešitev leži v zidanju novih hiš. — Gradnja stanovanj mogoča samo z izdatno podporo države. — Nova akcija ljubljanske občine.

Te dni smo dobili nov in — kakor se da sklepati iz njegove stilizacije — ob enem tudi zadnji stanovanjski zakon. Stevilni protesti, ki so se pojavili že pred uzakonitvijo zakonskega osnutka, jasno dokazujejo, da tudi ta zakon ne zadovoljuje niti stanovanjskih najemnikov, niti hišnih posestnikov. Eni kakor drugi ne vidijo v tem zakonu rešitve stanovanjske krize, ki vlada še vedno v nezmanjšanem obsegu zlasti v vseh večjih mestih in industrijskih centrih. Kakor vsem prejšnjim, manjka tudi temu zakonu temeljna opora za rešitev stanovanjske bede, to je fundus za prepotrebno, velikopotezno gradbeno akcijo države. Naglica in površnost, s katero je bil sprejet novi stanovanjski zakon, samo dokazuje, da se hoče vlada, odnosno državna uprava z doseženim stanovanjskega zakona izogniti svoji glavni nalogi v tem problemu — zidanju stanovanj. Onih 12 milijonov Din, ki jih je obljubil minister socialne politike za zgradbo uradnih stanovanj, so pač samo plašč za to glavno hibo zakona in le kaplja v morje pomanjkanja stanovanj.

Kdor je pazno motril razvoj stanovanjskega vprašanja v naši državi, mora nepristransko priznati, da se je reševalo to vprašanje pri nas s strani policanih čimteljev na popolnoma napačni podlagi. Jedro stanovanjskega problema ne obstoja v zaščiti najemnikov, ampak v ustvarjanju novih stanovanj. Stanovanjska zaščita tvori le nekaj prehod in bi morala igrati radi tega le podrejeno vlogo. To se je naglašalo tudi o piliki, ko je bil sprejet prvi stanovanjski zakon, ki bi naj tvoril le en del stanovanjsko-gradbene zakonodaje. Glavna vloga naj bi bila dodeljena posebnemu gradbenemu zakonu, ki naj bi določil gotove norme za rešitev stanovanjske krize potom gradnje novih stanovanj. Ker pa bi tak zakon nalagal državi precej velika finančna bremena, so se naši državniki temu zakonu previdno izognili in si pomagali s stanovanjskim zakonom, ki se v glavnem omejuje le na neopovedljivost stanovanj in na določanje najemnine. Danes je vsakomur jasno, da vsi dosedajni stanovanjski zakoni niso niti najmanj pripomogli k rešitvi stanovanjske bede, pač pa so povzročili nebroj preprirov in sovraštve, pri vsem tem pa še ubili ono malo gradbeno podjetnost, ki se je tu in tam pojavljala. Z vsemi stanovanjskimi zakoni — menda jih je bilo že pet — nismo pridobili niti enega novega stanovanja, ako izvzamemo onih par hiš, ki so jih zgradile banke in močnejša industrijska podjetja.

Prav tako pa se motijo tudi vsi oni, ki menijo, da bo ukinitve stanovanjske zaščite prinesla izboljšanje. To se je pokazalo doslej že v vseh evropskih državah, kjer so ukiniteli stanovanjsko zaščito. In pri tem je treba naglasiti, da se je to zgodilo povsod še le takrat, ko se je z državno podporo in z sodelovanjem javnih korporacij, občin itd. ustvarilo na tisoče novih stanovanj. Naj navedemo za vzgled le Italijo, kjer so lansko leto ukiniteli stanovanjsko zaščito. Izkazalo se je, da je ta korak povzročil le še večjo zmedo in končno so morali poseči fašisti po brahijalni sili, da so preprečili večje katastrofe in nemire. In kako bo še le izgledalo pri nas, kjer s doslej ni skoraj nič zidalo? To, kar se je v tem oziru storilo, je tako malenkostno, da skoraj ni omembe vredno, dasi je treba na drugi strani priznati, da so nekatere občine, med temi posebno še ljubljanska, storile vse, kar je bilo v njihovi moči. Primeri v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu in drugod dokazujejo, da je vsaka večja in izdatna gradbeno akcija brez sodelovanja države z dolgoročnimi in cenenimi krediti nemogoča. Iz vsega tega pa izhaja, da se država ne bo mogla izogniti svoji nalogi in da bo končno morala storiti nekaj več, ako si ne bo zopet pomagala z novim «stanovanjskim» zakonom...

Vzglede v primerov, na kak način je možno in najbolj uspešno sodelovanje države na tem polju, imamo širom Evrope dovolj. Znanja je akcija češkoslovaške vlade, ki jo v uvedbo posebnega gradbenega davka dosega naravnost nepričakovane uspehe. Tam je danes lahko govoriti o ukinitvi stanovanjske zaščite, dasi tudi tam še ni povsem odpravljena stanovanjska beda. Vendar pa je češkoslovaška vlada v nasprotju z našo iniciativno nastopala pri rešitvi stanovanjskega problema, dočim so pri nas merodajni čimtelji rekli bi skoraj ostantativno ignorirali vse iniciativne predloge, ki so prihajali s privatnih strani in to tako s strani najemnikov, kakor s strani hišnih posestnikov. Že dejstvo samo, da sta si v tem obe sicer zelo nasprotni stranki (najemniki in posestniki) edini, kaže, da je iskati rešitve tega problema samo v

oživljenju in pospeševanju gradbene podjetnosti s strani države.

Vzglede v drugih državah pa tudi uče, da je popolnoma zgrešeno pričanje onih, ki mislijo, da bodo po ukinitvi stanovanjske zaščite in razpolaganja s stanovanji nove hiše kar raste kakor gobe po dežju. Vzrok stagnacije gradbene podjetnosti ne leži v zaščiti najemnikov, marveč v nerentabilnosti novih hiš, ker je investicija kapitala prevelika in ne nosi onega dobička, ki bi bil potreben za normalno amortizacijo in obrestovanje investiranega kapitala. Zato privatni kapital danes nima interesa na zidanju novih stanovanjskih hiš. Kar se je v tem oziru storilo, se je zgodilo zgolj pod pritiskom razmer. Pretežna večina najemnikov je materialno danes tako izčrpana, da absolutno ne zmore visokih najemnin, ki jih zahtevajo lastniki novih hiš. To se bo pokazalo še mnogo bolj drastično, ko bo prenehala stanovanjska zaščita in bodo tudi lastniki starih hiš skušali najemnine izenačiti z onimi v novih hišah, ali pa vsaj z zlato valuto, da se tako odškodujejo za izgubo, ki so jo trpeli vsled omejitve prostega razpolaganja svoje posesti. Jasno je, da bo ukinitve stanovanjske zaščite, ki preneha po zakonu s 1. novembrom 1927, povzročila pri nas mnogo gorja, ako se ne bo pravočasno ukrenulo vse potrebno in možno, da se stanovanjska beda kolikor toliko ublaži.

Poročali smo že o načrtu, ki ga je razvil vladni komisar ljubljanske občine na zadnji seji magistratskega gremija. Ideja z obligacijskim posojilom ni napačna, a tako lahko izvedljiva tudi ni, kakor se zdi na prvi hip. Bojimo se, da bi razpis takega posojila ne našel dovolj voljne odziva, vsaj ne prostovoljnega. Obrestna mera je prevelika, da bi mogla privabiti ljudi, ki na zgradbah niso direktno zainteresirani. Ako pa se povzviša, bodo stanovanja zopet predraga. Zato mislimo, da bo morala občina tudi še v bodoče poleg lastne gradbene akcije z garancijami in na drug način podpirati tudi privatno gradbeno akcijo. Vsekakor pa je potrebno, da se začne z delom nemudoma.

Ameriški rojak osleparjen za 8000 dolarjev

Naš rojak Andrej Ivanšek, ki živi že več let v Ameriki, je pretekli mesec nasel na rafiranemu lopovu, ki ga je opegnil za 8.000 dolarjev, to je okoli 400.000 Din, za vse imetje, ki si ga je bil Ivanšek v potu svojega obraza prihranil tekoma dolge vrste let. Zlastno pri tem dejstvu je, da je Ivanška osleparil istotako Slovenec in sicer baje neki Gerjovič, rodom iz Dobove pri Brezicah.

Gerjovič je prišel nekakega lepega dne k Ivanšku, ki biva v New Yorku City, in se mu predstavil kot njegov bratranec. Izdajal se je za lastnika velikanske farme, nahajajoče se 2 uri izven New Yorka, poleg tega je navtivil Ivanšku, da poseduje v New Yorku skupno z dvema družabnikoma veliko devetnadstropno hišo. Samozavestni nastop, prikupljivo vedenje, elegantna obleka in krasni luksuzni avto neznanca so seveda na skromnega Ivanaška napravili najboljši vtis. Od tega dne dalje je Gerjovič čisto zahajal k Ivanšku in vabil njega in družino na razne izlete.

Dne 21. septembra je bil zopet v posetih pri Ivanskovi in jih povabil, da se peljejo z njim na pokopališče. Med vožnjo mu je počila pnevmatika in zavozil je avtomobil v prvo bližnjo garažo. Tu se jim je pridružil neki tujec, ki je govoril slovaški jezik. Zapičel se je z Ivanskim in Gerjovičem v pogovor in na to pripovedoval dolgo storijo o svojem očetu, ki je bil izredno bogat mož in ki namerava ustanoviti neke vrste podporno organizacijo, čije namen je podpirati katoliške cerkve, vzgajališča za sirote brez staršev, uboge rodilne in slepe. Pogoj za vstop k tej organizaciji je sledeč: Vsak član mora vložiti v skupno hranilnico svojo gotovino, na katero dobi takoj izplačanih 20 odstotkov obresti. Poleg obresti dobi vsak član po enem letu še premijo 15.000 dolarjev.

Ideja je bila vabljiva in tuju je kmalu uspelo, da je pregovoril Gerjoviča in Ivanaška. Ta si je še nekaj pomislil, a ko mu je začel vneto prigovarjati še Gerjovič, se je udal. Naslednjega dne so se vsi trije zopet sešli. Gerjovič je prinesel seboj šop bankovcev, katere sta s tujcem preštela, nato pa mu je ta odrlil 115 dolarjev kot 20 odstotne obresti. Vso to je nato položil v poseben kovček. Ivanšek je prinesel s seboj 8140 dolarjev gotovine, katero je dvignil prejšnji dan iz hranilnice. Demar je položil na mizo, nato pa mu je tujec odšel 115 dolarjev za obresti. Denar je položil v kovček k Gerjovičevemu denarju. Kovček je vzel Ivanšek na svoj dom, ključ pa si je obdržal tujec. Domnili so se, da se snidejo zopet popoldne in denar nato skupno vložijo v veliko banko.

Ker popoldne tuja ni bilo, je postal Ivanšek nervozen. Začel je sumiti, da je

morda nasel sleparju in je kovček odprl. Našel je v njem zavitek bankovcev, ki jih je tja položil Gerjovič, njegovega denarja pa ni bilo. Ko je natančneje pregledal šope bankovcev v zabojčku, je videl, da je v vsakem zavitku le na vrhu in spodaj po en pravi desetdolarski bankovec, vmes pa prazen papir. Goljufijo je seveda prijavil policiji, ki pa se ji še ni posrečilo priti na sled prebrisanim sleparjem, ki sta z izredno spretnostjo izmaknili pravi Ivanski denar iz kovčka, predno sta ga izročila svoji žrtvi. Policija bo morala seveda rešiti tudi vprašanje, ali je bil Gerjovič res Gerjovič, ker je pač malo verjetno, da bi bil povedal Ivanski svoje pravo ime.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Sobota, 23.: «Doktor Knock ali Triumf medicine» C.

Nedelja, 24.: «Macbeth». Izv.

Ponedeljek, 25.: «Drugi brega». A.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sobota, 23.: «Othello». E.

Nedelja, 24.: ob 3.: «Grofica Marica». Izv.

Ponedeljek, 25.: Zaprt.

Koncert Saše Popova

Znani violinski virtuozi, Bolgar Saša Popov, je priredil večerj v ljubljanski drami koncert, ki pa je bil, žal, zelo, zelo slabo obiskan. Lani je imel skoro polno dvorano in je zapustil najlepši spomin; zato sem se moral večerj čuti izjavo praznoti drame. Njegov večerj koncert ni bil nič manj zanimiv, njegova igra ni slabša od lanske. Na klavirju ga je spremljal g. Fred Grone, ki mi je bil ljubši kot spremljevalec kakor kot solist, pri vsem tem še na prav slabem klavirju. S svojo respektabelno tehniko pa bi nam prav lahko podal kos resne klavirske muzike. Zamerim mu, ker nas ima za nazadnjaške provincijalce.

Popov je prišel z Brahmovim »adur Sonato, op. 100, in jo podal izmed vseh stvari najresnejše, preprosto in preprečevalno. Impresionistična Pesem, op. 25 Chanssona izrpa skoro vso violinsko tehniko in je dala poleg Debussyjeve, za violino in klavir prirejane »En bateau« virtuozi priložilo, da je zlasti razvil svojo široko kantileno, pred vsem pa posebno kultivirani pianissimo, ki hoče semtertamt namenoma izpustiti začudenje poslušalca. Manuel de Falla je znan po svojih baletih in folklornosti zamimivih klavirskih stvarih in samospeljih. Popov je igral za samospjev pisano skladbo Yota.

Glavno točko vsopreda pa je tvoril Ottorino Respighijev Gregorijanski koncert, ki je postal v zadnjem času najpogostejša skladba za violinske virtuoze. G. Popov je v njem pokazal vse svoje bravurno tehnično znanje in virtuosnost. G. Popov je seriozen, vsemu upoštevanja vreden violinist, ki bi na vsak način zaslužil splošno zanimanje zlasti naše violino igrajoče mladine, ki sem jo z njihovimi učitelji vred videl zelo malo.

Gledališki pregled

V rimskem »Teatro Odescalchi« so igrali z uspehom novo igrjo madžarskega pisatelja Fr. Molnara »Igra v gradcu«.

Da vidimo, kako skrbé Italijani za svoje avtorje in njihovo dramatično produkcijo; največje italijansko gledališko podjetje »Suvini et Zeboni« v Rimu prepoveduje vsem gledališčem, ki igrajo v prozi, izvajati več kot eno tretjino neitalijanskega repertoarja. Dve tretjini celotnega repertoarja morajo izpolniti domačini, sicer dotično gledališče ne dobi koncesije za vzporeditev igre.

Dunajski totdenski repertoar nam ne nudi bogve kako pestre slike, vendar je zanimivo, kaj igrajo med drugim. Dvorne opere repertoar je: »Bohémec«, »Manon«, »Turandot«, »Kraljica iz Sabec« in baleti »Le petitis rince«, »Pulcinella« in »Coppelia«.

Vsekakor je privlačna A. Bassermannov Hjalmar v Ibsenovi »Divji rati«, ki jo igrajo v »D. Volkstheater«. Se bolj zanimiv bo vsekakor Shawov »Liemerec«, ki je na repertoarju istega gledališča.

Johann Strauss Theaters igra ta teden Ralf Benatzkyjevo opereto »Adieu Mimic 150thit«, kar znači na vsak način velik uspeh. Muzika tega komponista je lahka, tipično dunajsko operetna in ni dvoma, da si bo ta opereta priborila pot po svetu — to je v Ameriko, ki si želi lahke dunajske operetne muzike.

V Milan Begovičevi drami »Pustolovec pred vratci« bo nastopila v dunajskih »Kammerspielen« znana Maria Orska v naslovni vlogi.

Fr. Werflava nova dramatična ledenda »Pavel med judi« je doživela premiero te dni v Kölnu.

Praga pa igra igrjo istega avtorja, in sicer »Juarez in Maksimilijan« v Vinogradskem gledališču. Igra, ki ji je dal Reinhard svoj pečat, roma z velikim uspehom tudi po Ameriki.

Slavni violinist Jan Kocian praznuje te dni 25 letnico umetniškega delovanja. Od pranskega repertoarja moramo omeniti »Komedijo v kocki«, čije premiera je bila 19. t. m. in Oton Schätzerjevo »Starosvetlo romanco« v »Svandevnem teatru«.

Praska posebnost je »Prizoritev mladega češkega režiserja VI. Gamze. V »Umleki Besedi« je igral z mladimi ljudmi Saint Georges de Bouhélierjevo igrjo »Otroški karnaval«. Način prizoritve, tipizacija nastopajočih in kako je operiral s stilizacijo in tekstom so vredni opombe in priznanja, ki ga je mladi režiser tudi žel od vseh strani.

V Zagrebu, kjer igra »Nar. kazališče« med drugimi L. Andrejevo »Dneve našega življenja«, se je začel razmah v koncertni se-

zoni. Dne 22. t. m. je bil prvi muzikalni večer »Hrvatskega Glasbenega Zavoda« z umetniškim sporedom. — Dne 26. t. m. gostuje znana dunajska komorna pevka in članica bivše dvorne opere Berta Kiurina. Pela bo med drugimi točkami tudi v proslavo Weberjeve stoletnice arijo Agate iz »Carostrelceva«. — Dne 30. t. m. pa gostuje slavna francoska pianistka Joura Güller, ki so jo imeli Zagrebčani že lansko leto priliko obdovovati.

Danes gostuje v Zagrebu naš rojak Drago Zupan in sicer v svojem vrlo uspelem Bartolu iz »Seviljskega brivca«.

Kot kronisti naših umetnikov v Zagrebu moramo navesti kritiko »Obzora« z dne 13. t. m., ko je nastopila naša Lj. Stilič, v prvi v zagrebiški operi in sicer kot Ljubava v »Carski nevesti«. O njenem nastopu pišejo: »Obsežen, zvočen, izenačen in zdrav mezosopran, muzikalnost, dobra pevška šola, odlična vedno jasna vokalizacija, potem lepa gledališka pojava, to so one pozitivne kvalitete mlade pevke ki jo usposobljajo za dobro akvizicijo za naš operni naraščaj, kvalitete, ki upravičujejo, da se posveti njenemu napredku vsa pažnja. Saj obeta, da se bo razvila do prvostvorne moči...«

V Splitu so imeli premiero O. Wildovega »Idealnega sopraga«, v katerem nastopajo tudi naš rojak R. Pregarc.

Karlovčane zabavajo varaždinski operetni gostje z operetami »Grofica Marica«, »Bajadera« in »Knežinja Čardas«.

Celjska Narodna Čitalnica uprizarj dne 24. t. m. Finžgarjevo »Verigo«.

V Ljubljani so začeli tudi naši vrli dijetantje s svojo jesensko sezono. Momenta moramo omeniti »Pogumnega krojač« pri Sentjakobčanih in »Ljubezni in morja valovi«, ki jih je nastudiral ga. M. Vera, tragedinja ljubljanske drame.

Narodno gledališče v Ljubljani bo v tork gostovalo v Celju z dramo »Drugi brega«. To je drugo ljubljansko gostovanje v Celju to sezono.

Ljubljanska drama dovršuje skušnje za Anzenbergerjevo »Slabo veste« v režiji g. M. Puglia in pripravlja Schillerjevo »Kovastvo in ljubezen« v režiji g. M. Skrbinske.

Iz gledališke pisarne. V nedeljo popoldne ob 3. se poje v operi priljubljena Kalmanova opereta »Grofica Marica«, zvečer ob 20. pa uprizarj drama Shakespearejevo tragedijo »Macbeth«. Za popoldansko predstavbo v operi veljajo znižane cene. Obe predstavi sta izven. — Opera pripravlja za svoj bližnji repertoar sledeča dela: Rossini: »Brivce seviljske« z g. Banovcem v vlogi grofa Almavive, D' Albert: »Nižava« z go. Thierryjevo ter go. Knitlom in Bettetom v glavnih vlogah. Dalje se študira Mozartova opera: »Cosi fantutto« in velika Halevijska opera: »Zidanja«. Za nekatera teh del se že vrše glavne skušnje, druga dela so pa nastudirana v toliko, da stoji tik pred njimi. Z vso vsmo se operni ansambel tudi pripravja za premiero slovenske opere p. Hugolina Sattnerja: »Tajda«. Ako navedemo še Verdijevo opero: »Ples v maskah«, mo označijo s tem operni repertoar bližnje bodočnosti. — Prihodnja dramska premijera v Ljubljani bo Anzenbergerjeva narodna igra »Slaba veste« v prevodu g. Benkoviča in v režiji g. Milana Puglia.

Zapisnik zmizeleho (Dnevnik izginolega). Pod tem naslovom je slavni skladatelj Jenufex Leon Janáček zvezel v ciklus dvaindvajset pesmi, ki so komponirane v duhu moravske narodne pesmi. V tej zbirki se odkriva vsa naivna in melanholična duša moravskega kmečkega fanta, ki je na preprost, ali zato tembolj prisrčen in v srce segajoč način opeval svojo nedovoljeno ljubezen do ciganke Zefke. Pesmi so našli na domu izginolega kmečkega fanta v neki moravski vasici t r so izvrstno služile sodišču, ki se je bavilo z njegovim nenadnim in nepojasnjenim odhodom. Pesmi so stvčajno prišle v roke Janáčka, ki jih je, stojič pred silnim vtisom zdrave narodne poezije, uglasbil ter jih tako otel praisnim sodnijskim aktom. Ta umotvor, ki je skoraj edini svoje vrste v glasbeni literaturi, se bo izvajal v sredo, dne 27. t. m. na prvem intinmem večeru — naši operi. Izvajali ga bodo: g. Knittl — kmečki fant, ga. Thierry Kavčnikova (Zefka), gđ. Zaludova, ga. Poličeva in gđ. Potučkova. Pri klavirju kaspelnik g. Anton Balatka.

Sokol

Prednjaška šola za članstvo Sokola I na Taboru. Nadaljevanje prednjaške šole za članstvo Sokola I na Taboru bo v soboto dne 23. oktobra in v nedeljo dne 24. oktobra. V soboto zvečer ob 8. uri predava br. Dr. Košir o anatomiji človeka, ob 9. uri pa br. Lenarčič o splošni vzgoji in o pedagoških načelih, oba predavatelja nadaljujeta stvarino od prejšnje sobote. Predavanje se vrši v članski garderobi, nova stavba na Taboru, vhod pri južnih vratih iz letnega telovadlišča. Prosimo obile udeležbe in točnosti od strani poslušalcev. V nedeljo popoldne se nadaljuje tudi tehnični del prednjaške šole ob 8. zjutraj v telovadnici realne gimnazije na Poljanah ter popoldne ob 2. do 5. istotam. Poleg teoretične in praktične predelave vadbene stvarine predava tudi br. Bajželj o Tyrševem telovadnem sestavu. Privikrat je članstvo pokazalo za prednjaško šolo toliko zanimanja, da smo uverjeni, da tudi pri nadaljnjem delu ne bo popustilo in da bo udeležba prav tako številna kakor zadnjič ali še večja.

Pevski odsek Sokola Ljubljana II na znanja. da se vrše redne pevске vaje vsako soboto ob 3 četrt na 8 v garderobi realke in poziva pevce, da se naj redno in točno udeležujejo. Odsek vabi tudi one pevce, ki doslej še niso peli pri tem zboru kakor tudi pevce-zastentke, da sodelujejo. Obenem sporoča, da se bo vršila prihodnja pevška vaja namesto v soboto, v nedeljo 24. t. m. ob 10. popoldne na realki; ob 8. zvečer se pa prired. pri »Mraku« br. Čermakov poslovniki večer, ki se naj ga udeležijo vse pevci. Odbor.

Nekaj statistike o prebivalstvu Jugoslavije

Glasom. statističnih podatkov, ki jih je zbralo ministrstvo notranjih zadev, se približuje naraščanje našega prebivalstva polagoma predvojnemu stanju. Pred vojno je znašal letni prirastek v Srbiji 1,70%. Po vojni je znašal ta prirastek na Hrvaškem in v Slavoniji 1,25%, v Sloveniji 1,30%, v Bosni in Hercegovini 1,55 in v Srbiji 1,60%. Povprečni prirastek znaša torej v naši državi na leto 1,50%, ali točneje povedano, vsakih 200 prebivalcev s pomnožitvijo na leto za 3 osebe.

Število prebivalstva Jugoslavije je doseglo že 13 milijonov, dočim je glasom ljudskega štetja leta 1921 znašalo število prebivalstva v Jugoslaviji le 12.017.323. Iz njega je sicer 5.893.547 moških in 6.123.776 žensk. To prebivalstvo je naseljeno na prostoru v izmeri 248.987 kv. km. Glasom statističnih podatkov je bilo v istem času 6575 občin s skupno 27.306 naselbinami in 1.222.353 domovi. Na eno družino odpade povprečno 6 oseb.

Gospodarstvo

Stanje Narodne banke

dne 15. oktobra.

Razlika v primeri stanjenj dne 8. okt.

Aktiva:

Kovinska podlaga posojila	486.0	—	96.0
račun za odkup kronskih novčanic	1.526.3	—	16.3
račun začasne razmenjave	1.151.9		
državni dolgovi	352.0		
vrstnost državnih domen zastavljenih za izdajanje novčanic	2.138.8		
saldo raznih računov	577.3	+	87.6
Skupaj	9.148.4		

Pasiva:

Od glavnice izplačano rezervni fond	30.0		
novčanic v obtoku	8.0		
državni račun začasne razmenjave	5.801.5	—	96.0
državne terjatve po raznih računih	352.0		
razne obveznosti	59.4	+	27.4
državne terjatve za zastavljene domene	676.0	+	139.7
ažijo za kupovanje zlata	2.138.3		
	88.0		
Skupaj	9.148.4		

Obrestna mera ostane neizpremenjena. Obtok novčanic se je zmanjšal od zadnjega izkaza za 96.000.000 Din.

—g Likvidacija agrarnih ustanov prelozena. Sklep ministrskega sveta o likvidaciji agrarnih direktij v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Beogradu, kakor tudi glavnih agrarnih poverjeništev v Skoplju, Splitu in na Cetinju je razveljavljen. Likvidacija teh ustanov in prenos njihovih agend na velike župane odnosno okrajne glavarje je preložen na 31. oktobra 1927. Tako je sklenil ministrski svet na seji dne 18. t. m.

—g Vprašanje direktne zveze Ljubljane s Splitom. Poljedelski minister Pucelj je sprejel g. Rajčiča, ki je ministra prosil, naj se zavzame za večje posojilo, ki bo omogočilo zgraditev proge Ljubljana—Split. To bi bila direktna zveza Slovenije s Dalmacijo preko Zagreba, Karlova in Ogulina do Splita. Minister je obljubil, da se bo za to stvar zavezal.

—g Zakon o tržnih komisijah. V trgovinskem ministertvu sestavljajo zakon o tržnih komisijah, ki bo predvideval delovanje komisij, v čigar kompetenco bi spadala ocena našega izvoznega blaga. V prvi vrsti pride v poštev izvoz našega žita, potem pa izvoz sliv. Zakon bo najbrž predvideval tudi standardizacijo za izvoz določenih sliv.

—g Naša trgovina z Alžirom. Iz Alžira je uvozila Jugoslavija l. 1921 za 270.466, leta 1922 za 2.384.900, l. 1923 za 6.059.559, l. 1924 za 1.629.771 in l. 1925 za 1.371.453 Din. Izvozila je v Alžir l. 1921 za 19.700, l. 1922 za 3.171.135, l. 1923 za 9.974.951, l. 1924 za 13.321.104 in l. 1925 za 8.896.575 Din.

—g Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 29. t. m. ponudbe za dobavo »Klinker« plošč, za dobavo sestavnih delov za helioforke, za dobavo 1 ure stoparice ter za dobavo čistilnega materiala; do 2. novembra t. l. pa za dobavo 600 kg mangankita. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 8. novembra ponudbe za dobavo 100 kvadratnih metrov pocinkane pločevine, do 4. novembra t. l. pa za dobavo 200 m ko nopenne cevi. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 15. novembra pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 50.000 zvitkov brzojavnih trakov; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave lesa. Podrobnosti v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani

Danes trajajo predstave po 2 uri torej: 3., 5., 7. in 9. uri, jutri v nedeljo dopoldne ob pol 11. uri.

Polnočno solnce . . .

Velika ruska tragedija vršča se na ruskem dvoru v letu 1913 tik pred vojno. Grandiozno filmsko delo režiserja **Dimitrija Buchowetzky**. — Krasni igralci. Glavno vlogo igra gardni ruski častnik in največja in najlepša umetnica Rusije.

Kino Ideal.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 23. oktobra 1926

— **Nenadna smrt načelnika Vidica.** V Sobotici je včeraj dopoldne nenadoma preminul načelnik komercialnega oddelka suhotiške direkcije državnih železnic g. Fran Vidic. V sredo je bil prepleten v bolnico, da mu zdravniki izvrše težjo operacijo na želodcu, kjer se mu je pojavila rana. Operacija je sprva uspela, bolnik se je čutil bolje, vročina — najnevarnejši spremljevalec takih operacij — je izostala. Zdravniki so že izražali nado, da jim je uspelo rešiti vrlega moža. V četrtek ponoči pa se je načelniku nenadoma poslabšalo, tako da je bila katastrofa neizbežna. Pokojnik je služboval dolga leta na raznih krajih Slovenije kot postajnačnik večjih postaj. Po ustanovitvi železniške direkcije v Ljubljani je prevzel tarifni oddelček. Pokojni Vidic se je odlikoval z vztrajno službeno vneto ter razpolagal z globokim strokovnim znanjem, tako da je kmalu zaslovel kot prvovrstni strokovnjak. Poleti je bil premeščen v Subotico za načelnika komercialnega oddelka tamonjske železniške direkcije. Načelnik Vidic je užival v vseh stanovskih krogih velike simpatije. Bil je prijazne narave ter napram vsem uslužen. Dasi politično ni nastopal, je bil vedno odločen naprednjak in tudi dolgoletni naročnik našega lista. Pokojnika pripeljejo v Ljubljano, kjer bo pogreb v ponedeljek ob 14. z glavnega kolodvora.

— **Likvidacija osrednjega poveljstva državne varnostne straže v Ljubljani.** Z dnem 1. januarja 1927. se ukinje kot posledica likvidacije pokrajinske uprave za Slovenijo osrednje poveljstvo državne varnostne straže v Ljubljani. Z istim dnem preide njegovi posli na oblastni poveljstvi državne varnostne straže v Ljubljani in v Mariboru.

— **Iz zdravniške službe.** Zdravnik državne bolnice za ženske bolezni v Ljubljani dr. Leon Šavnik je podal ostavko na državno službo, ki jo je minister za narodno zdravje odobril. — Za zdravniške pripravnike so postavljeni: dr. Franc Debeljak in dr. Ciril Porekar pri splošni bolnici v Ljubljani in dr. Roman Lesnik pri splošni bolnici v Mariboru.

— **Iz sodne službe.** Trajno je vpokojen pisarniški oficijal pri okrajnem sodišču v Radečah Ignacij Klopčič.

— **Konec Slomskove zveze.** Beogradska »Pravda« javlja: Slomskovo klerikalno orijentirano učitelstvo, ki je bilo združeno v Slomskovi zvezi, je prestopilo k Udrugi jugoslovenskih učiteljev in na ta način je omejeno društvo likvidiralo. — »Slomskova zveza« je bila ustanovljena l. 1900. kot izrazito klerikalno borbeno društvo proti naprednemu učitelstvu. Prvi predsednik in glavni organizator klerikalnih učiteljev je bil bivši deželni poslanec in učitelj Fran Jaklič iz Dobrega polja, zadnji čas je bil predsednik tega društva šolski upravitelj Ivan Štrukelj na Viču. Sprva je ta zveza imela svoje organizacije v vsakem okolišu šolskih nadzornikov na Kranjskem in Štajerskem ter je leta 1913. stela okoli 700 članov, v eri najhujšega klerikalnega terorja od leta 1913. dalje in med svetovno vojno je število članov naraslo na približno 1000, po prevratu pa je začela zveza pešati.

— **Konkurza.** Deželno sodišče v Ljubljani razglasa konkurz o imovini nedolne Marije Kokaljeve, posestnice v Škofji Loki, okrožno sodišče v Celju pa o imovini Ivana Kosa, trgovca z manufakturnim blagom na debelo v Celju.

— **Nameravana otvoritev novih lekarn.** Dr. chem. in mag. pharm. Stanek Kmet-Bergant in mag. pharm. Jostp Vladovič, provizor lekarn v Krškem, sta vložila pri velikem županstvu ljubljanske oblasti prošnjo za koncesijo, da bi smela otvoriti novi javni lekarni in sicer prvi v Laškem in drugi v Krškem. Ugovori zoper ustanovitev teh dveh novih lekarn se morajo vložiti pri pristojnih sreskih poglavarjih do dne 17. odnosno 20. novembra t. l.

— **Znižanje cen knjina v zdravstvene svrhe.** Minister za narodno zdravje je z odlokom z dne 1. oktobra določil, da se znižajo cene za knjine in sicer: Chlmini hydrochlorici tabl. pro malarija dos XX. pro doli 0.25 g na 8 Din, a za chlmini Tannici tabl. pro malarija dos XX. pro doli 0.25 g na 6.50 Din.

— **Posestnike obilgacij vseh vrst,** kranjskega, ogrskega, bosanskega in drugih posojil, ki imajo iste v raznih depozitih, opozarjamo na današnji oglaš »Obilgacije«.

— **Odpor za pomoč poplavlencem v Kapelah pri Brežicah** vabi na prireditev, ki se vrši v nedeljo dne 24. oktobra v vseh gostilniških prostorih g. Zorčiča. Ves dobiček gre za podporo ponesrečenim poplavlencem.

— **Opozorilo delodajalcem!** Okrožni urad za zavarovanje delavcev pri izterjevanju zaostalih premij opozarja, da je veliko delodajalcev, ki od urada jim doposlane plačilne naloge kratkoma založe, dostiokrat celo neodprte. Urad uvede dolgotrajno prisilno - izterjevalno postopanje, kar je v zvezi z velikimi stroški. Dolžniki se odzovejo šele takrat, ko pride sodni organ in zaprosijo od urada razne plačilne ugodnosti. Ne samo, da taka malomarnost povzroča uradu vedno večje upravne stroške in je na ta način izključeno upravne stroške znižati, ampak je tako zadržanje tudi strankam samim v škodo, ker morajo nositi iz-

terjevalne stroške, na drugi strani pa urad sredi izvršilnega postopanja ne more priznati nikakih plačilnih ugodnosti, odnosno ne more raznih ugovorov radi zastaranja vzeti na znanje, dasi so morda materijalno utemeljeni. Iz teh razlogov Okrožni urad nujno pozivlja svoje člane - delodajalce, da pregledajo, v koliko so plačilnim obveznostim zadostili in da pravočasno zadostijo zakonitim obveznostim. Urad ima še vedno večmilijonske zaostanke, ki sestojajo iz samih malih postavk. Razumljivo je, da izterjevanje takih manjših, toda množičnih postavk povzroča ogromno dela — in stroškov, katere koncem konca niso delodajalci in tudi delojemalci sami. To opozorilo velja predvsem za hišna gospodinjstva in druge male podjetnike, torej za socialno šibkejšo sloje, ki velike izterjevalne stroške in zamudne obresti težko občutijo. Urad pa mora na vplačila vseh premij, obresti in stroškov vstrajati, ako hoče zadostiti zakonitim obveznostim.

— **Povratek v Trst.** Sredi julija t. l. so italijanske oblasti brez povoda izgnale iz Trsta g. Antona Ekarija, enega najstarejših jugoslovenskih novinarjev in dopisnika jugoslovenskih listov. Kakor nam poročajo iz Beograda, je italijanska vlada na intervencijo Jugoslov. novinarstva udeležila in našega zunanega ministrstva razveljavila izgonski odlok in g. Ekariju dovolila povratek v Trst.

— **Nova katoliška cerkev v Beogradu.** Koncem tega meseca bo dovršena zgradba nove katoliške cerkve v Beogradu. V nedeljo dne 24. t. m. bodo potegnjeni v stolp novi zvonomi, ki so jih izdelale strojne livarne v Ljubljani. Prihodno nedeljo dne 31. t. m. fo slovesna blagoslovitev cerkve. Posvečenje bo izvršil nadškof dr. Rodić.

— **St. Vid nad Ljubljano.** V nedeljo ob pol 8. zvečer otvoril naš »Prosvetni odesk naprednih društev St. Vid - Dravice« svojo letošnje gledališko sezono s Cankarjevo farso »Pohujšanje v dolini šentflorjanske«. Predstava bo ob enem proslava 50letnice rojstva Cankarja. Čisti dobiček te predstave je namenjen za poplavlence v Sloveniji. Posetite! Zdravo!

— **Tragedija slovenske rodbine v Ameriki.** Težka nesreča je zadela rodbino rojaka Franka Goseka v Woodwardu. Pred Veliko nočjo mu je zbolela žena in vedla se je tako čudno, da je zdravnik odredil, da so jo poslali na opazovalnico. Čez tri tedne je bila iz bolnice odpuščena, vendar se je veda še bolj čudno in se je um polnoma omamlila. Nedavno je zdravnik ukazal, da jo zopet prepeljejo v bolnico. Nekaj dni kasneje je obolel tudi Gosek. Tudi njemu se je umaril um. Tako sta morala oba roditelja v blaznico, petih otrok pa so se usmili drugi rojaki in jih vzeli k sebi.

— **Kranj.** Podružnica Narodne strokovne zveze v Kranju vabi vse člane na sestanek, ki se vrši jutri v nedeljo ob 10. dopoldne v Narodnem domu. Predava centralni tajnik K r a v o s. Vsi in točno! Popoldne gremo vsi v Strazišče na prireditev bratske sosedne organizacije.

— **Strazišče pri Kranju.** Jutri gremo ob vsakem vremenu v Sokolski dom, kjer bo ob 4. »trgatev«. Priredi jo »Unija« v korist brezposelnih in bolnih članom. Tudi Kranjani gredo jutri vsi v Strazišče.

— **Tragikomeden intermeo v sodni dvorani.** Pred sodiščem v Mostarju se je te dni vršila razprava proti muslimanki Brkičevi, ki je z izlozom polila odvnetika dr. Stopa. Obsodena je bila na tri tedne zapor. Med razpravo se je pripetil nenavaden incident. V sodno dvorano je vstopil umobolnež Pavel Boras in važno izjavil: »Slavno sodišče, prosim za besedo! Tu so ogroženi interesi velike Britanije in britanskega imperija. Prosim, da protestirate!« Nato je položil na mizo dve polj papirja in med splošnim krahom poslušalcev odšel iz dvorane.

— **Železniška nesreča v Bosni.** Na odprti progi med postajama Sjesko in Krasno sta v petek dopoldne trčila dva tovorna vlaka. Strojevodja enega vlaka je bil na mestu ubit, dva sprevodnika pa sta zadobila težje notranje poškodbe. Več vozov je razbitih. Obe lokomotivi sta zelo poškodovani. Proga je popolnoma zatrpala, tako da je promet prekinjen. Nesrečo je zakrivil kretničar, ki je predčasno označil progo za prost.

— **Vlom na sodišču.** V noči od četrtka na petek je bil izvršen vlom pri okrajnem sodišču v Dvoru. Storič, o katerih manjka doslej vsaka sled, so odprli blagajno ter odnesli 25.000 Din gotovine.

— **Preokret v osileški železniški aferi.** Kakor smo svoje dni obširno poročali, so našli pred več meseci blagajniške železniške postaje v Osileki Reichherzerja v njegovi pisarni umorjenega. Pri reviziji blagajne so ugotovili, da manjka nad 700.000 dinarjev državnega denarja. Sum je takrat padel na železniškega uradnika Kirchhecherja in obrtnika Rechellyja, ki sta bila z umorjenim v tesnih zvezah. Domnevalo se je sprva, da sta onadva umorila Reichherzerja ter si prilastila denar. Izvedenci pa niso zanimali, da je morda Reichherzer izvršil samomor. Zato je sedaj državni pravdnik opustil obtožbo radi roparskega umora ter obtožil Kirchhecherja in Rechellyja samo radi soudeležbe pri ponesrečenju državnega denarja. Postopanje proti uradniku železniške direkcije v Zagrebu Ivanu Kanzerju je

bilo izločeno in se bo moral zagovarjati pred zagrebskim sodiščem. Kakor znano, je Kanzer v sporazumu z Reichherzerjem vršil razne manipulacije ter s tem omogočal pomeverbe.

— **Vreme krvi, srčno tesnoba,** težko sopenje, čut strahu, živčno razdraženost, migrene, ožnost, nespanec se morejo odpraviti z uporabo naravne »Franc - Josef« grenčice. Znanstvene ugotovitve podkrepjujejo, da se uporablja voda »Franz - Josef« pri zaprtju vseh vrst z najboljšim uspehom. Dobiva se v vseh lekarnah in specialnih prodajalnah.

— **Zlatnike so našli v Zlatorog - terpen-tinovem mlu:** Ari Wagner, Moste pri Ljubljani; Frančiška Pesjak, Kovor, Gorenjsko; Kosta Humek, Ljubljana; Marija Postušnik, Sv. Primož na Pohorju; Jožica Stok, Rakke; Dorica Perčič, Pobrežje pri Mariboru; Kukman, soproga nadsprevodnika, Maribor; T. Vimpošek, Pohnca pri Brežicah; Stefanija Rems, Laško; Anica Košak, Tržič; Ana Pekavec, Ljubljana, Dolenska cesta 56; Krup Tereza, Kizdobjanja; Neža Cemažar, Železniki; Angela Kos, Kasovce, Lok pri Zagorju; Tereza Kramar, Zagreb, Tuškanec 4; Josip Janušič, gostilničar, Sisk; kapetan Kutner, Brod; Marija Aladrovič, soproga poročnika, Tuzla; Gizele Tompič, Jostp - dol; Vjekoslava Medecoti, Omiš.

Iz Ljubljane

— **Iz Zgradba palače Poštne hranilnice v Ljubljani.** Ministrstvo pošte in brzojava je odobrilo večmilijonski kredit za zgradbo palače podružnice Poštne hranilnice v Ljubljani na stavbenem prostoru na Aleksandrovi cesti, ki ga je kupil pred 4 leti poštnočkovni urad od mestne občine ljubljanske. Prvotna vest, da se je že pričelo s prvimi deli za zgradbo te palače, ne odgovarja resnici, pač so pripravljala dela tako daleč uspela, da je v kratkem pričakovati v »Uradnem listu« razpisa glede oddaje gradbenih in zidarskih del Stroški so približno prelozirani na 10 milijonov dinarjev.

— **Iz Brv pri Bizovičarju.** Mestni delavci so v podlrgnem dnevu postavili novo brv čez Gradaščico pri Bizovičarju v Trnovem, ki jo je zadnja katastrofalna poplava odnesla. S postavitvijo brvi je tamonjemno prebivalstvo zelo ustreženo.

— **Iz Seznam najdenih predmetov,** prijavljenih policijski direkciji v Ljubljani v času od dne 1. do 15. okt. 1926: 1 zlat obroček moške ure, 1 psica volčje pasme, 1 očala, 1 deloma srebrna in deloma železna ženska ura z žensko obratno verzičjo, 1 par črnih usnatih ženskih rokavic, 6 m flanela in šifone, 2 bankovca po 10 Din, 1 rujava kokaš, 1 rujava listnica z majhno vsebino, 7 bankovcev po 10 Din, 2 srebrni ženski zapestni uri, 1 rujava usnjata listnica z majhno vsebino; 1 puran, 1 moški dežnik. V hotelu Union so se našli naslednji predmeti, ki so jih gostje tamkaj pozabili: 1 palica, 1 klobuk, 1 par moških rokavic, 3 žepni robci, 1 ključek in 2 knjižice. — V železniških vozovih pa so se našli 1 otroški telovnik, 2 volneni jopi, 1 otroški klobuk, 4 moški dežniki, 2 žogi, 1 palica, 2 damska dežnika, 1 par damskih rokavic in 1 prazna košara.

— **Iz Mestni magistrat razglasa,** da je most čez Mali Graben na koncu Opekarske ceste (»pri Koscu«) vsled zadnjih visokih voda, v nevarnem stanju. Dovoljena je le previdna in počasna vožnja preko mostu vozovom, ki imajo pod 1400 kg celotne teže. avtomobilom sploh in vozovom nad 1400 kg teže pa je prevoz pod kaznijo strogo prepovedan.

— **Iz Samo še en teden imajo priliko,** da zadeneš na žrebanju loterije Društva za zgradbo Sokolskega doma v Šiški, ki se vrši nepreklicno dne 1. novembra t. l. pod državnim in saveznim nadzorstvom za malenkostni rizičjo od Din 10 ali nov avto, ali hrastovo jedilnico, spalnico, pisalni stroj, vagon premoza, šivalni stroj, kuhinjsko opremo, moško kolo ali 100 metrov platna ali enega od mnogih denarnih dobikov od Din 15.000 navzdol. Ne zamudite ugodne prilike, ki se vam mogoče ne bo nadila nikdar več! Vseh dobikov je 3140 v skupni vrednosti od Din 200.000. Srečke se dobijo v vseh trafikah v Ljubljani, Mariboru in Celju, pri gori imenovanemu društvu in pri pooblaščenih razpečevalcih, ki bodo zadnji razdehen pridno prodajali po mestu in okolici. Razpečevalce srečaj pa opozarjamo, da nam najkasneje do 30. t. m. pošljejo protivrednost prodanih srečk, oziroma nam vrnejo neprodane srečke, ker bi bili v nasprotjem slučaju sicer prisiljeni iste razveljaviti.

— **Iz Sokol i v Ljubljani** otvori v novembru t. l. svojo veliko dvorano v novem domu na Taboru s slavnostno telovadbo in koncertno akademijo s posebnimi izbranimi točkami. Vso napredno Ljubljano vabimo, da prisostvuje temu velikemu sokolskemu prazniku.

— **Iz Večerni komercialni tečajji trgovske akademije.** V letošnjem zimskem semestru se otvorijo večerni komercialni tečajji početkom meseca novembra. Predavanja se bodo vršila vsak dan od 6. do 8. ure zvečer. Predavaio profesorji trgoške akademije. Tečaj obsega nastopne predmete: 1.) Knjižovodstvo. 2.) Trgovinstvo v praktično uporabljeni zvezi s trgovskim, obrtnim, meničnim in stečajnim pravom. 3.) Slovenska trgovska korespondenca. 4.) Slovenska ali nemška stenografija (po prosti izbiri). 5.) Nemški jezik (s posebnim ozrom na trgovsko strokovno terminologijo in frazeologijo ter tehniko sloga in korespondenca ali italijanski jezik (s posebnim ozrom na trgovsko strokovno terminologijo in fraze-

ologijo ter tehniko sloga in korespondenca (po izbiri). Vpisovanje se vrši na državni trgovski akademiji (Aškerčeva ulica 9, II. levo) v ravnateljski pisarni ob uradnih urah.

— **Iz Kam v nedeljo?** V Ameriko na Glince, kjer se vrši od 4. popoldne naprej veselica Narodno - strokovne zveze Vič-Glince - Rožna dolina, združena s plesom v prid poplavlencem viške občine. Vstopnine ni. Prostovoljni prispevki se hvaležno sprejemajo. 968n

— **Iz Otvoritev zasebnega tečaja za čev-ljarnstvo** za g. mojstre in pomočnike. Začetek tečaja 8. novembra. Vse informacije daje g. J. Steinman, strok. učitelj in vodja tečaja, Poljanska cesta 13, Ljubljana.

— **Iz Vič.** Pouk v obrtno - nadaljevalni šoli se je začel. V občini pa je še nekaj mojstrov, ki svojih vajencev še niso vpisali v šolo, dasi bi to morali. Opozarjajo se, da to takoj storijo, ker je to vendar v interesu mojstra, vajenca in obrta samega.

— **Iz Filmska cenzura.** Na drugem mestu poročamo o filmu »Kolo«, ki ga predvaja te dni Matica. V filmu ni prav ničesar »pohujšilivega« ali lascivnega in tudi ničesar detektivskega. Vsebinska je resna in vpliva na gledalca kakor drama v gledališču; ako je v njej sploh kaka tendenca, je ta etična. Kljub temu je cenzura film za mladino prepovedala. Vsi oni, ki so videli film sinoči, se bodo z začudenjem spraševali, zakaj. Res, čudna so včasih pota naše cenzure; še danes, ne samo v Prešernovih časih!

— **Iz Predavanje Miljenka Vidovića** se vsled njegove boleznj prelaga na poznejši čas.

— **Iz Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane.** Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 13. do 22. oktobra beleži to-le statistiko: Umrljo je 23 oseb, 15 moških in 8 žensk. — Smrtni vzroki: trebušni tifus in paratifus 1, jetika na sopljih 2, rak 1, bolezni na srcu 2, pljučnica 3, starost 3, druge bolezni 11. Med tem časom se je rodilo 27 otrok, 14 dečkov in 13 deklic.

— **Iz Plesne vaje železničarjev.** Oblastni odbor UNŽB v Ljubljani prosi vse, ki se nameravajo udeležiti plesnih vaj, da se prijavijo danes ob 19.30 v steklenem salonu Kolodvorske restavracije, vhod z vrta na Masarykovi cesti. Ker je zanimanje za plesne vaje izvanredno, prosimo tudi vse, ki se še niso javili, da se javijo še danes v društveni pisarni, Kolodvorska ulica 26, ali pa zvečer v Kolodvorski restavraciji. 969

— **Iz Vreme.** Danes ob 7. zjutraj je kazal barometer 746 in termometer + 12° C. — Opoldne barometer 747, termometer + 14.5 stopinj C. Vreme nestalno.

— **Iz Vlom v Delavsko zbornico.** Nocoj se je splazil skozi okno hiše posestnice Tonnaggo na Poljanah v prostore Delavske zbornice neznan tat ter tam vse prebrskal. Ni dobil nobene gotovine, pač pa si je prilaštil aktovko g. Kopača. Tat je prišel v prostore Delavske zbornice po vrtni. Računal je, da dobi tam kak večji znesek, pa se je zmotil.

— **Iz Plesni odsek »Atene«** naznanja, da se vrši naknadno vpisovanje v otroški plesni tečaj še 25., 26., in 27. t. m.

— **Iz Nocoj,** v soboto, uprizaro Sentjakobčani štiridejansko pravljico s petjem, godbo in baleom »Pogumni kraljaček«. Sodelujejo gg. Pieničar, Rebolj, Blaž, Kunc, Košak M., Zalar, Beršček, Lavrič, Mencinger, Zavri ter dame Zupanova, Primčeva, Žagarjeva, Reboljeva, Petelinova, Spendetova. — Režira g. Karus. Igra se v nedeljo ob 15. in 20. ponovi. — Predprodaja vstopnic v kavarni Zalaznik na Starem trgu.

— **Iz Drobna policijska kronika.** Kljub deževnemu vremenu je policijska kronika danes prav pestr. V pretekli noči je bilo v Ljubljani zelo veselo razpoloženje. Odpejani so bili na policijo trije veseli fantje, pa tudi ugleden bančnik je moral nocoj prebiti nekaj časa v zatohlih policijskih prostorih — Ukradeno je bilo Petru Semku kolo. — Neki France je bil vesel in je na ulici razgrajal. Nagrada pride v obliki znatne globe. Vozniki, avtomobilisti in kolesarji se bodo morali zagovarjati pred policijskim komisarjem, ki jim bo delil nagrade radi prestopkov cestnopolijskega reda: kar 23 jih je. — Posestnik iz Krašnje France Okorn je vozil po Prešernovi ulici na Mariljn trg ter med vožnjo podrl na tla učenko Darinko Firm, ki je pri padcu bila poškodovana.

Iz Celja

— **Borza dela v Celju.** S 15. oktobrom je pričela poslovalj borza dela v Celju; uradne prostore ima v hiši »Prve hrvatske štedionice« nasproti kolodvora. Za stranke se uraduje vsak delavnik od 8. do 12.; telefon 119.

— **Zlatko Baloković v Celju.** Kakor čujemo, bi imel dne 26. novembra v Celju nastopiti virtuoza na violini Zlatko Baloković. Omenjeni je koncertiral pred šestimi leti v Celju z velikim uspehom.

— **Dražba listja v mestnem vrtu** se bo vršila v nedeljo 24. oktobra ob 9. uri dopoldne pri vremenski hišici, v slučaju slabega vremena pri vrtnarju.

— **Nočno lekarniško službo** opravlja ta teden lekarna »Pri Križu« na Cankarjevi cesti.

— **Gledališke predstave v Celju.** V nedeljo ob 20. uri vprizori Narodna Čitalnica v veliki dvorani Narodnega doma Pinčgarjevo igr »Veriga«. — V torek 26. oktobra gostujejo v mestnem gledališču člani ljubljanske drame. Vprizori se Hilbertovo dramo »Drugi breg«.

Alojzij Gradnik:

De profundis

(Založba »Jug«, Ljubljana, 1926.)

Pravijo, da smo lirčni del »troimenega« naroda, vendar se zdi, da se za svojo liriko malo zanimamo in da gredo lirčne zbirke precej neopažene mimo nas. Naša založništva bi nam o tem vedela marsikaj zanimivega poročati. Morebiti je dandanes tudi drugod tako, vendar se mi zdi, da bi zadnja Gradnikova zbirka, ki jo je ravnokar izdala založba »Jug«, zaslužila, da se ob nji ozremo vase in okoli sebe, da se zamislimo nad svetom, ki ga nam odkriva pesnik v svojih krepko jedratih, lapidarnih verzih.

Gradnik nam je znan iz »Padajočih zvezd« in »Poti bolesti«, ki tvorita dve najboljši pesniški knjižici zadnjih del v naši književnosti, poznamo pa tudi njegove prevode Tagoreja, ki nam kažejo mojstra jezika in obenem učenca velikega duhovnega sveta, ki se razodeva v Tagorejevih delih. »Pot bolesti« je šla navzgor in ko je dosegla svoj cilj, je pesnik obstal in pogledal resnici v obraz. In vse, kar je bilo, se mu je zdelo kot blodne sanje in iz strahnega spoznanja so prikipele iz dna srca besede, ki zaključujejo to zbirko:

»Ljubezen vso in sanje in vse nade na kup sem vrgl in sem ga zažgal: visoko plapolala plamen grmade.

In peče ostro me v srce in lica, ki sem dolgo te zaman iskal, zdaj v žaru jasno vidim te — Resnica.«

In kam sedaj? Življenje ima tudi onstran resnice še svoje svetove, ki jih odkriva srce po razočaranju. In morebiti so to nalyšje skrivnosti življenja. Pesnik, kot je Gradnik, se ne ustavlja pri doganih spoznanjih — njegov misleči duh sega v večnost in vesoljstvo, da bi dosegel do skrajnih razodetij večne uganke, ki je v nas in okoli nas. V »De profundis« je nekaj jesenskega in se nam zdi, da je knjižica izšla pravi čas, če jo hočemo uživati z jesenskim razpoloženjem. To so zrele pesmi pesnika, ki je v treh etapah prehodil pot, kjer spozna da:

»Cilj je izpolnjen, pot je dokončan in konec upov je in brepenenja in konec zmot, bolesti in prevar.«

Zato bo te pesmi užival tudi tisti, ki misli, da nam pesniki v liriki ne nudijo nič več novega, lepega in velikega.

Gotovo je, da ima lirika bolj ozek krog čitateljev, ki se ob nji naslajajo, a Gradnik je tudi mislec z jasno življensko filozofijo, ki pred njo obstanemo in se zamislimo. Ta stran njegovih pesmi daje tej zbirki posebno vrednost. Gradnikov jezik je trd in izrazit, kakor kamenje njegove kraške domovine: tu ni melkega cvetja našega juga, niti gostega listja severnih gozdov: to so zgradbe našega Krasa, lepe, priproste in od daleč vidne, to so Brda. Tudi pesnik je tak:

»Italico solnce vili si v moje žile: kri favnov in asiškega berača...«

in si dodal še mračen srd Peruna, upornost sužnja, krutost osvajača, in Črtomira kri in Bogomile.«

To je izpoved pesnika po rodu. Zato ni mogla v njem dobiti izraza samo intimna lirika, ki je molitev nad grobom življenja, v katerem kipi še živa kri: niti le refleksivna lirika, ki je mojstrsko podana v sonetih zadnjega oddelka, ampak tudi usoda njegove ožje domovine: dom sam in tudi naše javno življenje »Ujedinjenje« je pesem, ki s svojimi krepkimi verzji pove vse:

»Stopimo na najvišje naše gore, samo z gorā se vidi vrela zore in le z vrhov v bodočnost daljna pot!«

Kako dobro je v »Dornbergu« podana njegova vera v domače ljudstvo:

»Ker če se v burji časa maje svet, pač moremo uničiti viharji obklatnih hrastov samujoče glave, nikdar ne še tako teptane trave!«

Tako bodo našli v knjiži svoj delež tudi tisti, ki ljubijo pesmi samo tedaj, če se srca pesnikovega dotika tudi usoda domovine. Tudi tu je beseda Gradnikova krepka in izrazita, resnična in odkrita. Mnoge teh pesmi so primerne za slavnostne programe naših dni.

Tiskarna je dala knjižji obliko, ki ji dela čast, knjiga sama pa pridobi na vrednosti kot kulturna dar. Je to lep dar pesnikov za našo tužno jesen, bo pa tudi primeren dar vsem, ki znajo še ceniti na znotraj in zunanjo lepo knjižo kot dokument svoje dobe. Pri opremi se kaže umetniška roka slikarja Božidarja Jaka, ki je na naslovnem listu lepo izrazil bistvo cele zbirke.

Naš književni trg ne prinaša v zadnjem času velikih novih domačih del; zdi se, da jih ni. Ponatiskujejo se starejša dela in svojo novo literaturo množimo s prevodi. Zato bodo prijatelji lepe slovenske knjižice radi uvrstili med svoje zaklade to najnovejšo Gradnikovo zbirko s prijetno zavestjo, da smo za eno lepo knjižo bogatejši.

Dr. I. L.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Moda

Volani so zopet zelo moderni

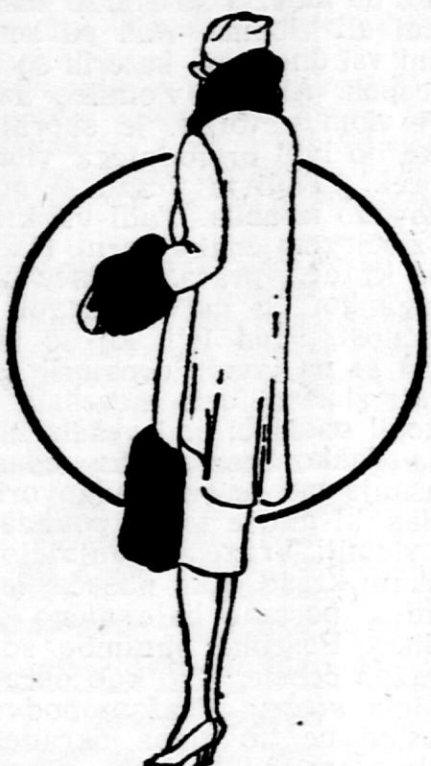
Znajo je, da najnovejša moda kot nekako reakcijo na pretirano moškost zopet bolj povdarja oblike, ki so in še veljajo za znak ženskosti. Takozvana »moška« ženska moda se vedno bolj omejuje na dopoldanske in sportske obleke, popoldanska obleka pa ljubi zopet bolj mehko linijo, ki spominja v mnogem oziru na modo predvojnih časov. Ta sprememba se zlasti opaža pri najnovejših popoldanskih družabnih oblekah, namenjenih pred vsem za obiske, javna, lokalna, čajanka itd. Veliko vlogo igrajo pri tem posebno volani, ki se na modernih modelih vedno znova pojavljajo in to v najraznovrstnejših oblikah

Zgodovina steznika

V kateri deželi je tekla zibelka steznika, tega modnega rekvizita, ki je zavzemal in deloma še zavzema pri ženski toaleti tako važno mesto, je danes težko ugotoviti. Nekateri trdijo, da so nosile steznike prvi Francozinje, zgodovinarji ženske mode pa zatrjujejo, da se je steznik najprej pojavil v Italiji in sicer v šestnajstem stoletju. V Franciji se je po njihovem mnenju pojavil še le kasneje. Toda po opisu sodobnih zgodovinarjev je bil ta steznik nekaj monstroznega i po blagu, iz katerega je bil izdelan, i po obliki. Steznik je bil takrat sestavljen iz kovinastih ploščic in medenih žic ter opremljen, odnosno ozaljšan najprej z lesenimi palčicami, pozneje pa z ribjo kostjo. Današnja ženska si pač lahko predstavlja, kako »prijetna« je morala biti nošnja takega srednjeveškega oklepa. Vendar pa so nosile take steznike najlepše žene takratne dobe; moda je bila pač že takrat neusmiljena diktatorica.

Za čas Karla IX. je bil steznik precej prekrjojen. Dobil je bolj ravno formo in lepše proporcije ter se je približal današnji obliki. Debeluske, ki so si želele vitko in stasito telo, so nosile celo železne steznike. Znameniti zdravnik takratne dobe, Ambrožij Paré, je pri obdukcijah ponovno ugotovil, da so imele mnoge ženske radi steznika rebra popolnoma stisnjena in zarasla drugo v drugo. V dobi Ludvika XIV. najdemo čisto majhne steznike brez ribjih kosti, ki so se zapirali spredaj. Za časa revolucije so steznike preokrenili tako, da so se zapirali zopet zadaj, dočim so imeli spredaj kot okrasek majhne kovnaste palčice, ki so dajale ob enem stez-

derne ženske spada tudi gumijast steznik, ki podeljuje ženskemu telesu vitkost in gibčnost ter predpisano modno linijo. Njih glavna prednost je, da jih tudi najbolj indiskretno oko ne more opaziti in pri plesu tudi radovedna roka ne otipati. Vendar pa nosi danes seznek samo dama, ki ga nujno rabi, da reducira prebuje oblike svojega telesa. Vitka ženska ga ne oblači več; raje telovadi in goji sport, kar ji da brez steznika modno »linijo«, po vrhu pa še zdravje, svežost in mladost.

Bodoča linija

Tako-le bo baje izgledala, vsaj kakor zatrjujejo nekateri modni proroki. Karakteriziral jo bo kep, ki pa bo prišil na plašč. Prehodno fazo tvori oblika raglana, ki je že sedaj priljubljena in razširjena.

Najnovejša norost

so dežniki iz kačje kože, baje, ekscentrično elegantni, a tudi seveda primer-no dragi. Zato jih k nam bržčas ne bomo tako malodušno dobili.

Plesna sezona je tu

Začetek oktobra je začetek plesne sezone in zato se morajo vsi veliki modni ateljeji pobrigrati za plesne obleke. Plesne obleke so slej ko prej iz svilenih krepov najrazličnejših eksotičnih imen, enobarvna in pestrna. Najlepša in najmodernejša je kombinacija dveh barv, ki morata seveda harmonizirati. Tu pride v poštev zlasti roza barva, okrašena s srebrno in belo, potem nianse roza-vijoličaste, ki je dosegla na pariški modni razstavi največji uspeh. Vse večje modne tvrde, so razstavile nekaj modelov večernih deklinskih oblek roza barve.

Mi živimo v skromnejših razmerah in zato se naša dekleta lahko zadovolje z vsemi nežnimi barvami, pa naj bo vodno zelena, svetlo modra ali temno rmena v vseh niansah. Škoda, da diktira letošnja plesna moda modele, ki se ob drugih prilikah ne morejo nositi. K plesni obleki spada šal enake barve, okrašen s plišastimi volani. Nogavice morajo biti svilene ali pa fine floraste v barvi obleke. Čevlji ni da bi morali biti iz srebrnega ali zlatega brokata, niti iz kuščarjeve kože. To je luksuz, ki si ga večina naših deklet ne more privoščiti. Zadostujejo čevlji iz fine svetle

kože ali tudi lakasti. Rokavice se v plesnih dvoranah ne nosijo.

Pod tenko prozorno obleko spada s čipkami okrašeno fino perilo enake barve. Ni pa treba, da bi bilo svileno. Zadostuje batist. Glavno pravilo vseh manic, ki imajo na nabudne hčerke, bi morala biti zlata sredina. Nobenega razkošja in luksuza, ki dekletom itak ne pristaja, pač pa lepo narejene, četudi skromne plesne obleke.

Modni čevlji

Na vseh jesenskih vzorcih se vidi nekaka reakcija. Po predhodni enostavni in gladki liniji je nastopila baš nasprotna smer. Isto velja tudi za čevlje. V velikih salonih je težko najti enostavne čevlje. Ako jih imajo še v zalogi, so to večinoma trpežni sportni čevlji, ki so ohranili svojo staro obliko. V ostalem pa prevladujejo razne eksotične kože, kuščar, gad, krokodil itd.

Najmodernejši so zdaj čevlji kombinirani iz dveh ali več kož, često jako fantastični. Tako se kombinira svetlo siva (beige) s temno sivo, črna lakasta s kuščarjem, črna-beige, temno rjava s črno lakasto, temno siva lakasta z enako jelenovo itd. Teh kombinacij je nebroj. Seveda pestrost je v oblikah. Najnovejši večerni čevlji so iz posebnih gladke zlate ali srebrne kože. Drugi modeli so večinoma zopet kombinacije zlate ali srebrne kože z brokatom. Često se rabi mesto brokata z imitacijami dijamantov obšito blago. Osobito za večerne čevlje velja še vedno razkošje in fantazija. Seveda so takšni čevlji zelo dragi in zato jih nosijo samo bogati sloji.

Radio

Elektrolidični kondenzator

Ameriške »Radio News« priobčujajo opis posebnega kondenzatorja, čigar konstruktivni princip je v radiotehnikah zadnja novost. Kakor znano, obstoje temeljni volti členi iz medene in cinkove elektrode, ki stojita v razredčeni žvepleni kislini. Pod vplivom kemične reakcije, ki nastane pri stiku kovine s kislino, se napolni medena elektroda s pozitivno proti cinkovi elektrodi, tako da nastane električni tok, ako obe elektrodi spojimo. Ta tok razkrajja žvepleno kislino, iz katere se dvigajo mehurčki, napolnjeni s kislimimi plini, ki obteče na medeni pozitivni elektrodi, dočim pokrivajo iz tega procesa nastali vodeni mehurčki cinkovo odnosno negativno elektrodo. Teh mehurčkov je toliko, da pokrijejo obe elektrodi kakor plašč. Posledica tega je, da nastane med obema elektrodama in kislino plinova plast, ki ima iste lastnosti kakor papir ali zrak. Plinovni mehurčki se pri najmanjšem streslaju odtrgajo od elektrode, tako da izolacija ni več zanesljiva. Zato je treba vzeti za elektrolidični kondenzator elektrode desice iz take kovine, ki bi pri stiku s kislino izločala na svoji površini zanesljivo izolirujočo plast. Ta oksidna kovina predstavlja dielektriko, t. j. izolirujočo plast med obema električnimi prevodnikoma. Za elektrolidični kondenzator so z uspehom porabili aluminijev in jekleno elektrodo, ki so jo postavili v borakovo raztopino. Čim tanjši je dielektrikum in čim večje so kovinske desice, tem večja je tudi kapaciteta tega kondenzatorja. Omenjena plast se pojavi na aluminijevi elektrodi. Da bi bila aluminijeva desica čim večja, se izdeluje iz tenke pločevine, zavite v vitke spirale. Na ta način se da doseči kapaciteta v iznosu 30 mikrofardov. Električne kondenzatorje rabijo v Ameriki osobito za odvajanje toka iz električne stenoja. Električna svetloba se s tem znatno zatemi. Na tem principu sloni večina naprav za odvajanje anodovega toka iz stenjev.

— Past za radiozastojkarje! Zanimivo past so nastavili radiozastojkarjem v norveški prestolici Oslo, kjer ljudje zelo radi poslušajo radio-koncerte, ne da bi, kakor mnogi tudi pri nas, plačali določeno pristojbino. Oddaja postaja je nekega dne oznanila običajni spored, takoj za njim pa alarmantno vest, da se bo vršil popoldne lov na radiozastojkarje. Ti so obvestilo hvaležno sprejeli in začeli takoj odpravljati antene v trdnem prepričanju, da bo pred prihodom policijskih organov že vse na varnem. Toda policija je pravčasno zasegla vse ulice in tako so se zastojkarji ujeli v nastavljeno past.

— Radio-razstava v Brnu. V kratkem se bo vršila v Brnu velika radio-razstava, ki bo obsegala vse glavne panoge radio-tehnike. Retrospektivno skupino organizirata kapitan Matuš in prof. Pospíšil, oddaja skupino prof. Bubenik, radio v poročevalski službi razstavi nemška radiošola v Brnu, radio v prometni službi pa brnski

»Radiojournal«. Po razstavi bo dovoljena tudi detajlna razprava. Razkazovanje posodine radio-naprav bo organizirano tako, da bodo lahko vsi posetniki poslušali radio-koncerte in govore. »Radiojournal« bo oddajal med razstavo dopoldne in popoldne posebna poročila.

— Angleži kaznujejo radiozastojkarje. V Glasgovi so oblasti nedavno zasile radiozastojkarje in jim naložile pet sterlingov denarne globe. Čez dva dni je prosilo dovoljenja že 220 radiozastojkarjev. Morda bi slična odredba pomagala tudi pri nas, kjer je zastojkarjev mnogo več kakor pa prijavljenih poslušalcev.

Vsi so poklicani

a nihče me ne more prekositi ne z boljšo kvaliteto, ne z nižjimi cenami pri pravkar došli bogati izbori angleškega in češkega blaga za moške obleke in površnike, raglane itd.

Josip Ivančič, Ljubljana

Miklošičeva cesta 4

152-T

Humoristični kotichek

Dobra lastnost.

Ivan oznani svojim sorodnikom, da se je zaročil.

Sestra: »Kaj, s to? Ta ima vendar krive noge!«

Brat: »In pri tem je še ekstravagančna in afektrana. Kako moreš zdržati ž njo samo pol ure!«

Stric: »In povrhi je še suha kot cerkvena miš. Saj ne bo imela niti belica!«

Mati: »In mnogo prestara je za te!«

Oče: »Pa mala in slabotna je tudi!«

Babica: »In samo po veseljih bi letala!«

Teta: »Lase ima tudi barvane!«

Ivan: »Ampak eno dobro lastnost ima: je brez vsakih sorodnikov!«

Vesten bolnik.

»No, gospod Kolovratek, ali ste se ravnali po mojih navodilih? Dnevno tri praške in vsakokrat požirek konjaka.«

»O da, gospod zdravnik. S praški sem sicer za teden dni v zaostanku, pač pa sem za to s konjakom za teden dni naprej.«

Upravičena nervoznost.

»Zakaj ste pa vedno tako nervozni, kadar zaslišite avto.«

»Veste, pred tednom dni je nekdo odvedel mojo ženo z avtomobilom. Sedaj pa se vsakokrat, ko zaslišim avto, bojim, da mi jo pripelje zopet nazaj!«

Oporoka.

»Torej je vaša izrecna želja, da Vas po smrti seciramo?«

»Da. Na vsak način hočem vedeti, na čem sem pravzaprav umrl.«

Strog naročnik.

Gospod Joža, ki je med vojno obogatel, si hoče opremiti svoje stanovanje s par prvovrstnimi umetniškimi slikami. Zato stopi k znanemu ljubljanskemu slikarju in naroči portret. Predno pa odide, hoče pokazati, da nekaj razume in da reflektira res le na izborna blago: »Ampak, to Vam rečem, biti mora oljnata slika, toda olje mora biti najboljše kakovosti. Cena postranska stvar!«

Enaka pravica za vse.

Zdravnik prinese čevljarju stare čevlje: »Poglejte jih, mojster, če so še vredni popravila.«

Čevljar je mnenja, da niso, nakar se zdravnik zahvali in hoče oditi. Čevljar pa ga zadrži: »Počakajte malo, prosim. Trideset dinarjev dobim.«

Tako? Zakaj?

»No, za informacijo. Pred par dnevi sem bil pri vas, pa ste me tudi samo malo pogledali in rekli, da mi ni nič. Plačati sem vam moral 30 Din. Jaz sem storil danes vam enako uslugo. Prosim za 30 Din.«

Napis na ploščah

prevlečeni z radiotinkuro, morejo se čitati tudi ponoči. En primer:

Br.:

Prepir radi spomenika

Če ima človek sitno taščo, nikoli ne vé, kdaj se mu bliža huda ura. Vsaj pri meni je tako. Včasih imava tako razgrete družinske razgovore, da pograbim dežnik in klobuk ter se grem hladiti v naravo. In me sreča znanec ter se mi nasmeje:

»Kam pa z dežnikom pri takem božjem vremenu?«

Mene je sram, končno pa se udam in rečem:

»Oprostite, s taščo sva se... razgovarjala... se zdaj se mi dela vse črno pred očmi in... sem mislil, da bo nevihta...«

Bog ne daj, da bi hotel taščo opravljati: stara in izkušena žena je, ki ve, kaj je življenje. Toda svojo izkušnjo očividno pretirava. Vse ti ve in o vsem je poučena. Tam, kjer bi si marsikdo glavo belil, najde ona takoj izhod in rešitev. In tako ti korajžno vesla med vrtinci politike, objadra vse kočljive čeri umetnosti in literature, filozofske problem pa ji je kakor grahov strok, zlušči ga in oropa vsebine.

Ko so govorili, da bodo postavili Miklošiču spomenik pred Justično pa-

lačo, so me pa začele obhajati pretežke slutnje. Zakaj spomnil sem se, kako smo se pred leti vdarili zaradi Prešerna, kak boji smo imeli radi Kreka in Cankarja — in imenitni Miklošič se mi je začel zdeti zelo sumljiv: sam Bog ve, kaj vse mi bo prizadel njegov spomenik. Veliki mojze delajo še po smrti narodu preglavice, sem si mislil in čakal, kaj bo.

Pred par dnevi pa me izkušena tašča pograbi in napade, češ da moram znajo na izprehod. Pozabim na dežnik in grem. Tako mi je brnelo v glavi, da sem se komaj zavedel, kdaj sva prišla v Tavčarjevo ulico. Tašča pa je že z dežnikom pokazala proti parku:

»Kaj pa ta dva podstavka? Aha, že vem! Tukaj bodo obešali!...«

Prestrašen pravim:

»Obešati?... Kar tu pred sodnijo, na lico mesta?... Moj Bog, to je grozno! Saj naš narod ni več tako pokvarjen, da...«

»Zastave obešali, butica, zastave! Državne, naše in zastave sploh, kakor bo pokazala potreba,« me prekine izkušena tašča.

Pogledal sem okrog sebe, če naju kdo sliši in sem molčal.

»Torej spomenik je gotov! Oglej-

mo si ga! Prostor je dobro izbran...«

»Saj je bil slavist; potemtakem ne spada baš pred sodnijo...«

»Kakšna naivnost! Mar ni bil prvotno jurist, kakor premmogi veliki Slovenci, recimo Prešeren, Tavčar, Kersnik...«

»Za božjo voljo, tu je stal ranjki cesar, oba orla sta še ostala in tudi onale mala devica brez obutve in obleke, ki predstavlja Slovenijo, še drži venec ranjkega cesarja...«

»Butica, ti pravim, butica! Kašna orla?!« Kdo pravi, da sta ravno orla? Vsak pameten človek si bo vzpričo Miklošiča, velikega slavista, takoj na jasno, da sta to grdogledi sovi, predstavici filozofije. Tista Slovenija naj pa kar lepo ostane in tiho bo! Če je prejel lahko častila hudobnega cesarja, je zdaj tudi ni treba biti sram Miklošiča, velikega slavista.

»Res, vsa je še ostalo, se mi zdí in tudi napis se mi ne vidi posebno...«

Tašča se je pri teh mojih besedah razkačila in siknila:

»Le počakaj, nocoj imamo sirove štruklje! Te bo že se srečala pamet!...«

Bil sem poražen. Silno sem spoštoval sirove štruklje. Kolikorkrat pa sem

se sporekel z izkušeno taščo, jih je vedno zame — zmanjkalo.

»Napis mu ne ugaja! Po mojem je vsekakor boljši kakor oni pri Borštniku in Verovški pred opero. Tega vsaj stojé lahko prečitaš, tam se moraš pa vsaj za 90 stopinj prekriviti, če hočeš brati...«

»Dobro, res je! A tu stoji samo, kdaj in kje je bil rojen in nič, kdaj je umrl.«

»Butica! Mar ni poglavitno ravno to, da je bil sploh rojen?! Umreti pa mora itak vsak človek, posebno Slovenec, in tega dejstva ni treba v kamen vklesavati. Kaj bodo pa tuji narodi rekli, kadar bodo hodili mimo spomenika? Ni napisano, kdaj je umrl! Veliki mojze so sploh nesmrtni. Njihov duh živi med nami...«

Premišljeval sem, kako bi bilo, če bi res utegnili živeti med nami duhovi Vodnika, Prešerna, Miklošiča in kakšna bi jim predel med našimi sodobnimi duhovi, pa me je že potegnila tašča za rokav:

»Oglejmo si še ozadje! Vidiš, kako je pomenljivo...!«

In res so tam še ostale vse figure ranjkega krvoločnega cesarja: na tleh

To in ono V rezidenci bivših ruskih carjev

Carsko Selo lepo ohranjeno. — Zanimive podrobnosti iz intimnega življenja pokojne carske rodbine. — Strašna bolezen carice Aleksandre Feodorovne

Dr. Jan Slavik opisuje v čeških listih letno rezidenco bivših ruskih carjev, znano pod imenom »Carsko Selo«. V Carskem Selo sem našel vse v redu, je zapisal v spominke knjižni komisar prosvete Anatol Lunačarski, ki je nekaj dni pred dr. Slavikom posestil nekdanjo rusko rezidenco. Stražniki, ki čuvajo razne zgodovinske dragocenosti, so se muzali češ, kako je mogel Lunačarski zapisati Carsko Selo, ko se imenuje oficijelno vendar Detsko Selo. In res bi bilo zanimivo izvedeti, jeli Lunačarski rabil ta izraz podzvedno ali pa je hotel z njim protestirati proti novemu nazivu tega zgodovinskega kraja.

Javnost seveda bolj zanima vprašanje, kaj je s tisti redom, ki ga je pohvalil glavni činitelj sovjetske kulture in prosvete. Evropski listi pišejo o stanju zgodovinskih spomenikov in umetnin v sovjetski Rusiji običajno zelo fantastično. Priznati moram takoj, da sta ostali v Carskem Selo obe carski palači — carice Katarine in carja Aleksandra — popolnoma nedotaknjeni, da sta vzorno oskrbovani in da so tudi starinski muzeji dobro zastraženi. Med revolucijo je morda res izginila kaka umetnina, kar pa ni čudno, saj so bile množice takrat tako povirane, da sploh niso vedele, kaj počenajo. V splošnem se pa carskoleskim palačam ne pozna, da je šla skozi njihove sobane krvava socialna revolucija. Nasprotno, posetniku se zdi, da se ni nič izpremenilo in da je odšel nekdanji gospodar kvečjemu v park na izprehod.

Ta iluzija veje osobito iz palače carja Aleksandra, kjer je očitajno stanoval s svojo rodbino tudi zadnji ruski car Nikolaj Drugi. To palačo sem si temeljito ogledal. V Carsko Selo sem prispel na dan, ko dostop v palačo ni dovoljen. Toda kakor v vseh muzejih, tako mi je tudi tu oskrbnik radevolje dovolil, da si ogledam vse, kar sem potreboval za svoje študije. Sobane bivše carske dvojice so v prtiljici. Gmtni spomini, ki polnijo te dvorane, so v čudoviti harmoniji s pismenimi spomini, ki jih je zapustila zadnja carska dvojica. Duh propadane veje iz njune korespondence in dnevnikov, o žalostni degeneraciji govore vsi predmeti, ki so obdajali carja in carico v njihovih intimnih sobah. To velja zlasti za caričino sobo, ki spominja na okus premožne in pobožne kneginje. V caričinih sobah je namreč vse polno ikon in svetih podob. Te sobe predstavljajo zadnjo etapo duševnega razvoja Aleksandre Feodorovne. Carica pa ni bila vedno taka. Njena prva leta na ruskem prestolu so lepo izražena na Kaubachovem portretu, ki visi v caričinem kabinetu. Z velikega platna zre na posetnika elegantna in impozantna dama. Ko se je Aleksandra Feodorovna poročila z Nikolajem II. so dvorni krogi splošno pričakovali, da bo fizično in duševno slabem carju v oporo. Nihče ni slutil, da nosi ta očarljiva in energična lepota v sebi kraljice telesa, ki bo igrala veliko vlogo pri zatoni carske moči.

Hešenška vladarska rodbina je namreč bolehalna na takozvani hemofiliji. To strašno bolezen prenašajo ženski potomci rodbine izključno na moške potomce. Narava se je dolgo upirala velikemu zlu. Bivša ruska carica je rodila hčerko za hčerko, vse zdrave in lepe. Končno se je rodil kot peti potomec prestolonaslednik Aleksej. Ruska monarhistična javnost ga je z navdušenjem pozdravila, toda v materini duši je vstal takoj po rojstvu strah pred njegovo bodočnostjo. S prikrito grozo je carica čakala, kdaj se pojavi na njenem sinu bolezen, ki je prežgala pokosila njenega strica, brata in dva bratrana. In res se je kmalu pojavila. Komaj vidni abscesi so začeli razjedati mlado prestolonaslednikovo telo in neprestano krvavenje mu je grozilo s prerano smrtjo. Vseka najmanjša nezgoda, za katero se organizem zdravih otrok niti ne zmeni, je spravila prestolonaslednika v smrtno nevarnost. Carica je poklicala iz inozemstva najboljšo zdravnico, ki pa bolezen niso bili kos. Mladi prestolonaslednik je kljub vsemu prizadevanju moderne medicine neprestano izkrvaveval. Cesar niso mogli preprečiti zdravniki, je preprečil deloma zloglasni muzik Rasputin s svojo sugestivno silo. In carica se je oklenila tega »čarodajca« ter postala v pravem pomenu besede njegova sužnja. Vtepla si je v glavo misel, da je bil »božji moč« poslan, da reši njenega sina strašno bolezen, carsko rodbino pa teroristov. Nobeni dokazi Rasputinov podlosti niso mogli carice prepričati, da bi ga ne obojevala. Bila je tako za verovala v njegovo čudodelno moč in božje poslanstvo, da celo po Rasputinovi smrti ni verjela, da je bil veliki prorok navaden ruski muzik. In ko je končno padel močotni ruski prestol, je živela Aleksandra Feodorovna od Rasputinovega proročstva, da pride Nikolaj II. zopet na prestol. Šele smrt je storila konec njeni verski zablodi.

V prvem nadstropju so sobe velikih kneginj in prestolonaslednikov, ki jasno kažejo, kakšno je bilo razmerje carskih roditeljev do otrok. Prestolonaslednik so obenu z vsem, kar more razveseliti neozdravljivo bolnega otroka. V prvem nadstropju je velika dvorana, polna dragocenih otroških igrač. V prestolonaslednikovi spalnici je še vse tako, kakor je bilo nekoč. Tu še vedno stoji postelja mornarja Derevenka, ki je pestoval Alekseja, kadar ga je bolezen najbolj mučila. Derevenko je moral biti s prestolonaslednikom noč in dan. Za ta posel bi bila lahko našla carska dvojica nebroj inteligentnih in visoko naobraženih ljudi, a vendar je najela neizobraženega mornarja. Derevenko je zadnji člen v verigi oseb, ki so obdajale carja Nikolaja. Zadnji ruski car

je imel rad okrog sebe ljudi, ki so stali duševno še nižje kot on sam.

Velike kneginje so vzgajali zelo enostavno. Njihove sobe spominjajo na dekliški penzionat srednje vrste. Tu ni nobenega razkošja, niti dragocene opreme. Za njihovo duševno izobrazbo je skrbela carska dvojica še manj, kakor za prestolonaslednikovo. V jedilnici štirih velikih kneginj stoji še vedno pogrnjena miza. Modro obrobjeni krožniki so nosili svojčas monogram »OTMA« (Skupen naziv carskih hčera Olge, Tatjane, Marije in Anastazije.) Ta monogram je sedaj seveda izbrisan. Saj je dokazano, da so bile vse štiri velike kneginje v bližini Jekaterinburga umorjene. Ruski monarhisti so seveda še vedno prepričani, da carska rodbina ali vsaj nekateri njeni člani še žive. Ko je pred tremi leti veliki knez Kiril Vladimirski sprejel naslov carja, je objavila vdova po Aleksandru III. protest, v katerem pravi, da nikakor še ni dognano, da sta njen sin in vnuk mrtva.

Nedavno se je razširila po Evropi vest o neki histerični ženski v Berlinu, ki se je izdajala za hčerko Nikolaja II. Ruska zgodovina pozna nad 200 samozvanih carjev, caric in velikih knezov. Velika ruska revolucija nikakor ne jamči, da je teh samozvancev že konec in da se ruski narod nekega dne ne oklene kakšnega novega laži-Nikolaja ali laži-Aleksaja.

Po ogledu carskih palač sem si ogledal še krasno vilo znamenite carjeve ljubice Višnevoje, ki je sprejemala poleg carja tudi robustnega »božjega človeka«, Rasputina. Vila je podobna čarobnemu paviljonu, v katerem od prevrata nihče ne stane. V bližini carskih palač se nahaja mestce Carsko Selo s cerkvijo, ki ima pet pozlačenih kupol. Tudi tu je ostalo vse po starem, samo s to razliko, da se pop klanja do zemlje sedaj raznim komunističnim bogotcem, dočim se je pred revolucijo klanjal carju in njegovega spremstvu.

Habsburžani v stiskah

Zlati časi za razne prince in princeze, vojvode in slično poročilo, ki je popreje živela od brezdelja in od dohodkov iz državne blaginje, so za vedno minili. Večina teh princov in princez brez prestola je zašla v precej obupen položaj. Da se vzdržijo na površju, so primorani, da prodajajo svoje itak že izpraznjene gradice, poslopja in razne zbirke ter dragocene antikvitete.

Med drugimi, ki je zašel v denarne neprilike, je tudi bivši vojskovodja nadvojvoda Evgen, ki živi v Švici. Prede mu trda in bil je prisiljen, da proda v Ameriko zgodovinsko opravlo gradu Hohenwerfen na Solnograškem. Dobil je čedno vsoto sedmih milijonov dolarjev, tako da bo lahko v budoče postopal. Vsa opravla je bila na skrivnostni način iztihotapljena preko avstrijskih meja.

Tudi nadvojvoda Leopold, sin bivšega generala nadvojvode Leopolda Salvatorja, ne živi posebno rožnato. Moral je prodati velik del svojega orožja in antikvitete nekemu amerškemu trgovcu. Ti predmeti se bodo o Božiču prodajali na javni dražbi v New Yorku. Nadvojvoda bo pri dražbi osebno navzoč, da na ta način prepriča kupce o pristnosti predmetov.

Dunajsko sodišče je v sredo razpravljalo o tožbi dveh bivših nadvojvodinj, ki sta tudi izgubili skoro vse svoje premoženje. Ohranili sta si le malo posestvo neke v Gornji Avstriji. Na Dunaju sta imeli večje stanovanje, ki pa sta ga oddali še pred letom v podnajem in za sebe pridržali le dve sobi. Letošnjo pomlad sta sporazumno s podnajemnikom, višjim državnim uradnikom, menjali razmerje tako, da je postala podnajemnik glavni najemnik, oni dve pa podnajemnici. S 1. avgustom jima je nato najemnik odpovedal še zadnji dve sobi. Bivši nadvojvodinji sta se zatekli k sodišču, ki pa je razpravo preložilo, da polizve, ali nadvojvodinji res nimata drugega stanovanja.

Vraže zločincev

Ciganski pregovor pravi: krasti ni sramota, pač pa mora biti tatu sram, ako ga pri tatvini zalotijo. Po tej ciganski modrosti se ravna vsi svedrovci, žeparji, vlomilci in druga taka sodrga, ki si pomagata z različnimi sredstvi, da uide pravici. Najbolj razširjena je vraža, da zločinca ne morejo izslediti, ako opravi na kraju zločina veliko potrebo. Zločinci so prepričani, da tatvine sploh ni mogoče odkriti, dokler je ta njihova vizitka še topla. Zato jo radi pokrijejo s klobukom ali cunjjo, da bi se prehitro ne ohladila. Ako na ta način ne morejo izbrisati sledov, pust, na kraju zločina kak drugi običajno malo vredni predmet. Včasih je to kos papirja, glavnik, zrcalo, robc ali prazna denarnica. S temi predmeti so si že čisto pomagali detektivji pri zasledovanju zločincev. Cigani imajo posebne talismane. Največkrat puste za seboj semena kristavca (svinjske dušice), ker so prepričani, da prepode s tem hudobne duhove, ki bi jih utegnili pri poslu motiti.

Mnogo več je pa talismanov, ki jih nosi zločinec pri sebi. Ako ima vlomilec pri sebi ribjo kost, gre mirno na delo, ker je prepričan, da se mu ne bo nič

zgodilo. Zelo učinkovito sredstvo je tudi levi palec, odrezan od trupa, ki je ležalo v zemlji že 9 tednov in bilo odkopano za časa mlaja. Nekateri zločinci so tudi prepričani, da jih oko postave ne more izslediti, ako imajo pri sebi nogavice, čevljiček, podveze ali šop las nedolžne mladenke. To sredstvo pa učinkuje samo takrat, ako da zločinca dotični predmet deklica sama. Ako ga ukrade, izgubi svojo čarobno moč.

Mnogi zločinci na gredo na delo v petek. Drugi zopet se boje vseh dni v tednu, ob katerih so bili že zasačeni pri tatvini ali vlomu. Pač pa se jim zde srečni vsi dnevi, ob katerih so imeli velik uspeh. Ako je vlomilec izvršil kak večji vlom v terek, je skoraj gotovo, da se bo lotil prihodnjega vloga zopet v terek. Tudi te vraže je policija že opetovano izrabila. Tudi vsi kraji se ne zde zločincem enako varni. Da izve, kje lahko krade, vpraša zločinec čisto staro ciganko, ki mu s kartami odkrije bodočnost. Pred leti, ko so postavljali vešala še na javnih prostorih, so si pomagali zločinci celo z vešali. Vlomilec je stopil opolnoči pod vešala in vprašal, kje se lahko brez strahu oglasi. Na to vprašanje mu je baje odgovoril neznan glas, ki mu je točno povedal, kje ne sme vlomiti. Vraže zabranjujejo nosečim ženskam krasti. Ako noseča ženska kaj ukrade, postane baje njeno dete tudi zločinec. Posebne obrambe so deležne v vražah čebele. Ako kdo ukrade čebele, nima sreče. Vražam podvrženi tat naposled ne bo zlepa okradel mrliča, ker je prepričan, da bi se mu mrlič kruto osvetil. Razširjena je tudi vraža, da pride mrlič ponoči po ukradeni stvar in straši tatu dotle, dokler mu vsega ukradenega blaga ne položi na grob.

Raglane - suknje

iz zadnje mode, angleškega double blaga po brezprimerno nizkih cenah samo pri

Drago Schwab. Ljubljana

Katastrofalne vremenske nezgode

Nagle in velike spremembe v temperaturi so povzročile zadnje dni v raznih deželah vremenske katastrofe. V nekaterih krajih so imeli silne nalive, v drugih pa prvi sneg. Najbolj so divjali naravni elementi v Meksiškem zalivu na zapadnoindijskih otokih v bližini srednje Amerike, kjer je mnogo ugaslih vulkanov. O najnovejši vremenski katastrofi nad Kubo in Havano še ni točnih poročil, vendar pa vse kaže, da so posledice grozne. V noči na 21. oktober je zadivljala nad otokom Kubo strahovita nevihta, ki je zagnala ogromne valove na vse strani. Valovi so uničili mnogo pristaniških naprav, parnikov in skladišč. Katastrofalni orkan je skoraj popolnoma razjedal mesto Havano, kjer je 30 mrtvih in 300 ranjenih. Policija in vojaštvo hodita po mestu s strogim ukazom ustreliti vsakogar, ki bi ropal. Znani spomenik žrtvam eksplozije na bojni ladji »Maine« je orkan porušil. Mesto je brez razsvetljave, ulice so polne zdrtih dreves. V pristanišču se je potopilo več parnikov. Orkan se je obrnil od Havane proti Meksikanskemu zalivu in Floridi, ki je zopet ogrožena. Po najnovejših poročilih je divjal orkan samo nad morjem tako, da Floride ni zadel. Te vremenske katastrofe v srednjeameriških krajih so najbrž v zvezi s sličnimi pojavi na Severnem morju ob evropski obali in v nekaterih evropskih državah sploh. Iz Hamburga poročajo, da so morali radi goste megle pomorski promet popolnoma ustaviti. Tudi iz Cuxhavena poročajo o ne navadni gosti megli. Nevihte in nalive so divjale tudi v Švici, kjer je povodenj porušila več mostov.

Dunajska grofica - zvodnica in razpečevalka kokaina

Široka dunajska javnost razpravlja te dni o novem senzacionalnem škandalu, ki ga je pretekli dnevi odkrila policija. V ospredju te škandalozne afere stoji grofica Louisa Saint Genois, katero je policija radi zvodništva in razpečavanja kokaina ovadila državnemu pravdnistvu.

Grofica biva s svojim bratom grofom Karlom Saint Genois v osrčju Dunaja. V njenem stanovanju pa so se zadnje čase dogajale prave orgije in bakanalije. Večernih in nočnih urah so prihajala v stanovanje grofice mlada dekleta in mladeniči. Razposajen smeh je odmeval v noči iz stanovanja ter budil sosedne stranke. Često so se stranke pritožile na policijo, zdi se pa, da policija ni imela poguma, »a nastopi proti grofici. Ker so se te orgije ponavljale zadnje čase skoraj dan za dnem, je v neki hi« bivajoči sodni svetnik te dni energično interveniral na policijo.

To je imelo uspeh. Grofica je bila prijeta in obdržana v zaporu. Policija jo je osumila zvodništva in ugotovila, da je grofica dnevno sprejela 15 do 20 obiskov. V njenem stanovanju so se shajale mladenke in mladeniči, ki so v ostalem stalni obiskovalci sumljivih lokalov V. in VI. okraja. Tudi grofica sama je baje zahajala v te lokale, o katerih policija sumi, da so središča tajne prodaje in razpečavanja kokaina. Grofica je bila v stalnem kontaktu s

kupčevalci kokaina in zdi se, da je v svojem stanovanju priredila tudi nekatere kokainske beznice. V njenem stanovanju je bila prijeta 19letna grofici na služkinja. Dekle je bilo popolnoma v rokah grofice, ki jo je stavila vsakemu moškemu na razpolago. Grofica je bila v preiskavi konfrontirana z različnimi pričami, zanikala pa je vsako krivdo. Z drznimi izgovori se je popolnoma izmazala in jo je morala policija začasno izpustiti. Ovadena pa je bila radi suma zvodništva državnemu pravdnistvu.

Politični umor na Poljskem

V sredo zvečer so neznani napadalci ustrelili v Lvovu kuratorja šolskega okraja Stanislava Sobinskega. Po atentatu so morilci brez sledu izginili. Nedvomno gre za politični umor. Policijska preiskava je namreč dognala, da je dobival umorjeni Sobinski že leta 1922 in 1924 grozilna pisma, v katerih so mu neznani politični nasprotniki sporočali, da je obsojen na smrt. Lani so morali Sobinskega spremljati in stražiti tajni policijski agenti. Na njegovo izrecno željo je policija to varnostno odredbo pozneje opustila.

Vsi Lvovski listi so priobčili obširne članke o zavratnem umoru Stanislava Sobinskega. Listi omenjajo, da je izdal Sobinski leta 1922 brošuro o šolstvu v vzhodni Galiciji, v kateri trdi, da ukrajinske zahteve glede reorganizacije poljskih šol niso upravičene in da ni mogoče govoriti o zatiranju ukrajinske narodne manjšine. Radi te brošure si je nakopal Sobinski v krogih ukrajinskih nacionalistov splošno sovraštvo, ki je doseglo v zavratnem umoru svoj vrhunec.

Leninova vdova o morali v Rusiji

Kakor smo že poročali je spravila socialna revolucija rusko ljudstvo na zelo nizki moralni nivo. Boj proti moralnemu propadanju je postal v Rusiji eno najvažnejših javnih vprašanj in diskusija o tem problemu je postala v raznih publikacijah nekako moderna. Javno mnenje zastopa večina sovjetskih listov. Najboljshi novinarji in publicisti so se začeli resno baviti s problemom moralne pokvarjenosti. Zadnje čase se je vršilo že nešteto javnih predavanj in zborovanj, na katerih so množice zahtevale, naj nastopi vlada proti demoraliziranemu elementu z najstrožjimi ukrepi, če treba tudi s smrtno kaznijo.

Naposled se je oglasila tudi Leninova vdova, ga. Krupskaja, ki je priobčila v »Pravdi« zanimiv članek, v katerem zahteva, naj vlada energično nastopi proti moralno podivjani mladini. Ona se pa ne zadovolji samo z najstrožjimi kaznimi, kakor drugi moralisti, marveč zahteva, naj vlada brezobzirno zatire tudi ko-

renine tega socialnega zla. Krupskaja prihaja do zaključka, da je neposredni vzrok moralne podivjanosti bedno stanje sovjetskega šolstva, v katerem je za kulturni in moralni razvoj mladine tako slabo poskrbljeno, da se posledicam nihče ne more čuditi. Leninova vdova odkrito priznava, da v Rusiji ni mogoče pričakovati zboljšanja sedanjih razmer, dokler se prosvetni organi ne pobrigajo za vzgojo mladine, ki je sedaj izročena na milost in nemilost komunističnim agitatorjem. Politika v šoli še nikjer ni rodila dobrih sadov in zato jo mora tudi sovjetska vlada opustiti, ako hoče, pravočasno rešiti mlado pokolenje popolnoma moralne podivjanosti.

× **Prohibicija na Norveškem odpravljena.** Proti pričakovanju se je izrekla večina Norvežanov za odpravo prohibicijskega zakona. Proti prepovedi alkoholnih pijač je glasovalo 525.000, za pa 410.000 oseb. Večina proti prohibiciji znaša torej nad 100.000 glasov. Minister socialne politike je izjavil novinarjem, da namerava vlada takoj predložiti parlamentu načrt zakona o odpravi prohibicije. Alkoholne pijače bodo odslej državni monopol in se bodo smele prodajati samo osebam, stari nad 21 let. Novi zakon pride pred parlament začetkom januarja in bo nedvomno sprejet.

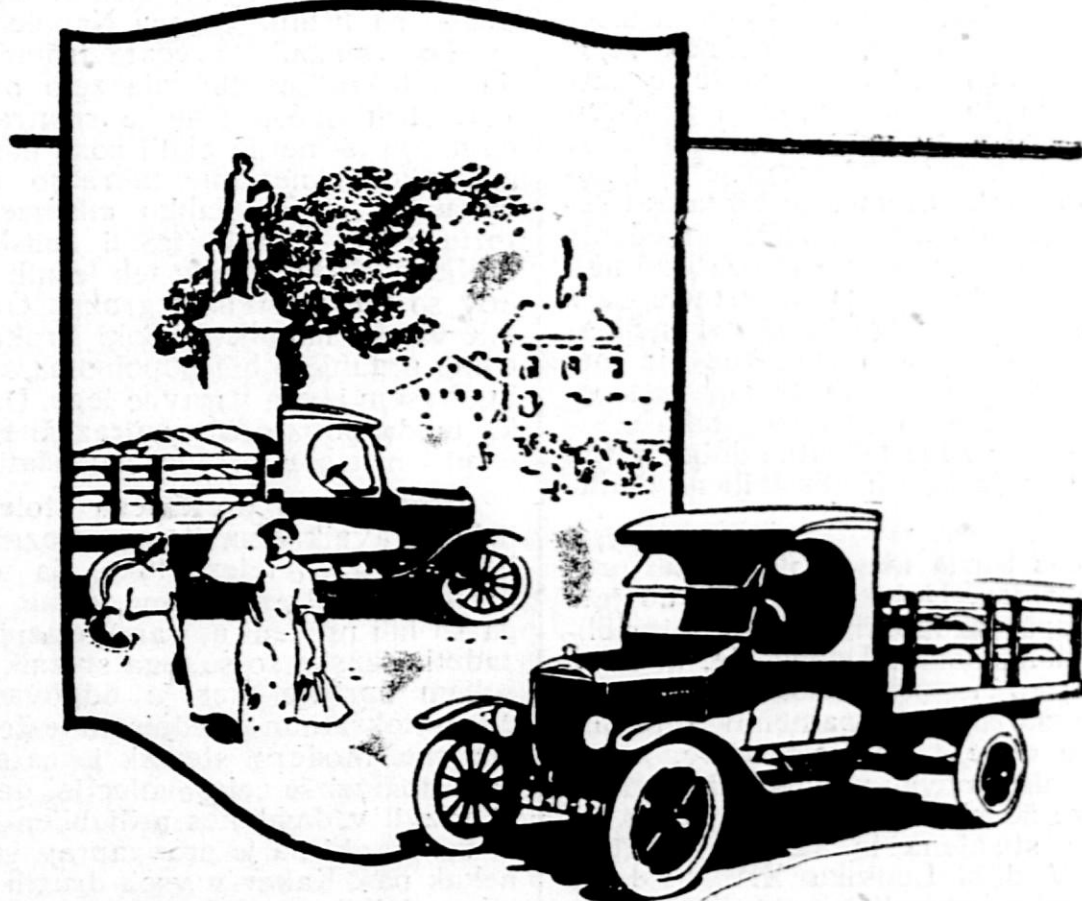
× **100.000 frankov za taščen pepel.** Pariško sodišče je imelo te dni opraviti z originalno tožbo, ki predstavlja menda unikum sodne prakse. Neki Palmier je zahteval 100.000 frankov odškodnine za škodo, ki jo je imel s tem, da je izginil pepel njegove tašče. Tašča je umrla leta 1918, in njeno truplo so na gotovo zahtevo vpepelili. Pepel so shranili na pokopališču. V pokopališčnem uradu je pa nastal zadnja leta velik nered tako, da Palmier pepla svoje tašče ni mogel več najti. Zato je vložil tožbo in zahteval 100 tisoč frankov odškodnine. Mož zasluži odškodnino že zato, ker tako visoko ceni pepel svoje tašče. Zeti za tašče navadno niso preveč navdušeni.

× **70 novorojenčkov na minuto.** Statistiki so izračunali, da se rodi vsako leto na svetu 36 milijonov otrok. Iz tega sledi, da se rodi vsako minuto 70 novorojenčkov. Ako bi postavil zibelke vseh novorojenčkov, ki zagledajo v enem letu — luč sveta, drugo kraj druge, b tvorile ogromno vrsto, dolgo približno tako kakor ekvator. Ako bi njihove matere defilirale, recimo, mimo Ljubljane tako, da b jih šlo vsako min. 20 mimo nas, bi bili novorojenčki zadnjih stari že 40 let, predno bi prišle matere v dolgi procesiji na vrsto.

× **Zagonečni slučaj.** V Greifenburgu na Koroskem se je vrjel pod vlak neki uradnik tvrdke Wirth. Orožnika, ki si je zadevo notiral, je zadel kap. Bil je takoj mrtev. Pri pogrebu je padel neki pastir, ki je splezal na drevo, tako nesrečno z njega, da je obležal mrtev.

× **Italijanski novinar aretiran v Parizu.** Znani italijanski novinar in večkratni milijonar dr. Filip Naldi, ki je pomagal glavnemu uredniku »Corriere d'Italia« Felipelliju pbeigniti v inozemstvo, je bil te dni v Parizu aretiran. Naldija dolže, da je kriv poloma nek banko.

Darujte za dijaške kuhinje

Nekoliko Dejstev!

Enotonski Fordov-transportni voz je najcenejši: primerjajte cene!

Vzdrževanje našega enotonskega Ford-transportnega voza zahteva najmanjše stroške. Pogledajte si cene nadomestnih delov!

Če naš enotonski Ford-transportni voz ne bi bil to kar je, se gotovo ne bi bil tako brezprimerno razširil po vseh trgovskih panogah in za vse vrste transportov. Enotonski Fordovih transportnih voz je na celem svetu v porabi mnogo več kakor vseh drugih vrst skupaj.

Ford
Ford Motor Company

Obiščite že danes jednega izmed naših brezštevilnih zastopnikov v državi.

Ford

ZASTOPSTVO za SLOVENIJO:

American Motors Ltd.

DUNAJSKA C. 9

Telefon 477.

Telegrami „Amot“

Film

Ruska sezona v Hollywoodu

Blizajoča se filmska sezona v Hollywoodu bo, kakor vse kaže, izrazito ruska, zakaj povsod se pripravljajo ruski filmi in od vseh strani se zbirajo ruski režiserji, igralci in umetniki. Prihodno pomlad pride na filmski trg cela vrsta ruskih filmov, med katerimi bo največji film »Kozake«. Scenarija je bila izdelana po znani povesti Leva Tolstega. V filmu nastopi 125 pravih kozakov, takozvanih džigistov. Z nekaterimi odličnimi ruskimi igralci je podjetje že sklenilo pogodbe.

V atelejih družbe Metro Goldwyn so že začeli izdelovati film »Skrivnostni otok« po Jules Vernejevem romanu. Nekatere scene bodo posnete v Rusiji in na obali Baltičkega morja. Film režira danski režiser Benjamin Kristianson, ki je posebej v Moskvi dramatično šolo. Tehnično sceniranje ruskih scen iz vojaškega življenja je prevzel Rus Fedor Lodiženski. V drugem filmu pod imenom »Valencia«, čigar snov je vzeta iz španskega življenja, naslov pa po istoimenskem slovitom »šlagerju«, bodo igrali glavne vloge znana filmska diva Mae Murray in ruska kinoigralka Vavči in Vizor. V Hollywood sta prispela te dni režiser Turžanski in ruska filmska zvezda Na-

taša Kovankova, ki sta sklenila pogodbo z družbo Metro Goldwyn.

Glavna senzacija prihajajoče sezone pa bo filmovanje Tolstega romana »Ana Karenina«. Scenarija je že izdelana, naslovno vlogo bo igrala slovita Lilian Gish. Režiser še ni določen.

Pri nas in drugod

Tudi pretekli teden je stal v Ljubljani še v znamenju lahkega nemškega filma. V Matici nas je z baval »Rodoljub z dežele«, v Idealu »Princesa Trulala«, v Dvoru pa »Princ in Kokota«, več ali manj naivne, s sentimentalno romantiko zabeljene stvari, preračunane pred vsem za nemško publiko. Zato v Ljubljani tudi niso posebno ugajale, čeprav je treba priznati, da so bile igralsko dobre in da so nudile precej posrečenega humorja.

Mnogo boljši so bili drugi trije filmi. Matica nam je predložila delo pri nas še malo znanega Foka, »filmaženo Dantejevo Divino Comedijo«. Dvor zanimivi nordijski film »Inkvizicija«, Ideal pa najnovejšo produkcijo slovitega »Rin-tin-tina«, psa res izredne inteligence. O rastočem okusu ljubljanskega občinstva priča dejstvo, da so bili vsi ti filmi, kljub temu, da so vsebinsko precej težki, razmeroma dobro obiskani.

Zelo zanimiv je film, ki ga je sinoči začela predvajati Matica in ki se tako vsebin-

ska kakor tudi režijsko in tehnično zelo razlikuje od šablone. Delo je vsebinsko zelo močno, ne blasta za lahkim efekti in brezobzirno, a tudi brez tendence kaže vso težo življenja. Posebno mikavost daje filmu glasbeno in pevsko spremljevanje, ki je zlasti sinoči, ko se je vršila »premijera« na korist Rdeči, na križu, pripomogla uprizoritvi do popolnega uspeha.

V Mariboru so igrali: »Gospodična tajnica«, »Peček kot Sherlock Holmes«, »Velika parada«, »Lepa žena«, »Mesto grozote«, »Pot okoli Evrope«. Nekatero teh filmov dobimo še v Ljubljano.

V Zagrebu so igrali: »Osvajalec žena« (Harold Lloyd), »Dunajska kurtizanka«, »Ona hoče njega«, »Pat in Patachon kot mlinarja«, »Sibirija«, »Izza kulisa varijeteja«.

Na Dunaju so igrali: »Poslednji dnevi Pompejev«, »Bagdaski lopov« (oba filma so istočasno vrtili v več kinematografih), »Na lepi modri Donavi«, »Brata Schellenberga«. Dunaj je bil zopet enkrat za nami.

V Parizu so igrali: »Jim, lovec s harpuno«, »Mali Parižan«, »Nočni pirati« (Douglas Fairbank), »Sejgov sine« (Rudolf Valentino), »Kadar vlada žena« (Marion Davies), »Fautoull št. 47«, »Moderna Venecija«, »Inkognito«, »Orlovce roke«, »Mi mladi pomorci«.

Pritožbe slaščičarjev

Ljubljanska oblastna zadruga slaščičarjev nam piše:

V zadnjih letih se je pojavila v Ljubljani množica takozvanih halvarjev, prodajalcev turškega medu in sličnih dobrot, ki s svojimi zaboječki na stojalih poplavljajo baš najbolj izpostavljen prometenadni središču. Ne glede na to, da prodajalci teh predmetov po svoji opremi in načinu prodaje ne spadajo na taka izpostavljen središču, je tudi njih manipulacija s predmeti, ki jih audijo v prodajo, taka, da bi je najprimitivnejšim higijenskim predpisom v obraz. Ali imajo ti ljudje za izdelavo teh predmetov strokovno usposobljenost? Dvomimo, da bi ta odgovarjala predpisom tukajšnjega obrtnega reda. Čudimo se, da je bila obrtna oblast, ki je sicer pri izdaji raznih obrtnih dovoljenj celo napravila strokovnjakom zelo tankovestna v teh slučajih tako širokogrudna. Znani so slučaj, da je zaprosil tukajšnji slaščičar strokovnjak, ki mu glede na strokovno usposobljenost kakor tudi na izpolnjevanje tozadevnih zdravstvenih predpisov gotovo ni ničesar oporekati in ki nima stalnega lokala za prodajo, da se mu dovoli prodaja slaščic ambulantnim putem, pa se mu je to kratko malo odreklo. Vprašamo obrtno oblast, ali nudijo prodajalci turškega medu in ostalih sličnih predmetov glede na izpol-

njevanje obrtnih in zdravstvenih predpisov kakor tudi z ozirom na strokovno izobrazbo večje jamstvo nego domači obrtniki? Zadnji čas načeto vprašanje, dali spada izdelava turškega medu med prosto ali rokodelsko (slaščičarsko) obrt, je že zadovoljivo rešil g. veliki župan mariborske oblasti, odločivši, da spada izdelava halve, turškega medu itd. v rokodelsko obrt, in s tem napravil konec enakim nadlogam v slaščičarski obrti mariborske oblasti. Upravičeno pričakujemo, da se temu naziranj, ki je edino pravilno, priključijo i za obrtništvo merodajni krogi ljubljanske oblasti, ki naj izdajo taki dovoljenj nekvalificiranim brezpogojno odreko.

Poleg naštetih teženj pa tlači slaščičarje še neopravičeno poseganje pekov v njihovo stroko. Dasiravno imamo predpise, ki točno ločijo delokrog ene stroke od druge, se številni peki za nje ne zmenijo in šušmarijo veselo dalje. Številne, do sedaj obrtni oblasti podane ovadbe so bile bob ob steno. Radi tega prosimo prizadeti, da blagovoli obrtna oblast tudi peke opozoriti, kje neha njihov delokrog.

Tako zadruga slaščičarjev; na njeno izjavo bodo prizadeti že sami odgovorili.

Kdor takoj da, dvakrat da!
ZA POPLAVLJENCE!

V materialu in izdelavi neprekosljivi šivalni stroji

„KÖHLER“

dobivajo se po brezkonkurenčnih cenah edino te z 10 letnim jamstvom pri trdnosti

Iv. Auerhammer, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 3.

kateri ima ta trdnost vedno v najugodnejših opremljenih za rodbine, šivilje, krojače in čevljarje na zalogi. **Prodaja tudi na obroke!**

Učenka

z boljšo šolsko izobrazbo, z vso oskrbo pri starših, se sprejme v modno trgovino. Naslov pri upravi lista. 3040

Suhe gobe

la, kvalitete, naj se povzročeno oteži aji trdnosti E. Vajda, Čakovce, Medjimurje. 161/T

Registrirana blagajna

se kupi. — Naslov se polz. e pri upravi lista. 3041

15 letno jamstvo

najboljšeji **STOEWER** šivalni stroji s pogreznim transporterjem (grabelj); z enostavnim premikom je pripravljen za šivanje ali šivanje

LUD. BARAGA LUBLJANA
veljburgova ul. 6, I. 2194
Telefon št. 980.

Pravi

„Sidol“

nosi na vseh steklenicah in tubah

ime „Sidol“

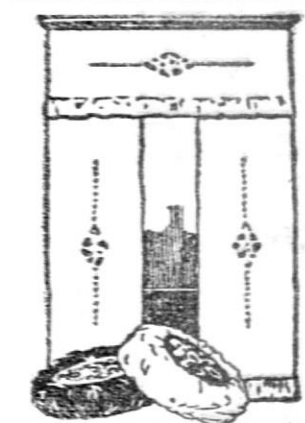
Odklanjajte ponarejene znamke!

ČREVA

vsakovrstna po najugodnejši ceni kakor vsako leto vedno v zalogi Kupujem tudi

surovi in topljeni lo!

in ga plačujem po najvišji dnevni ceni. **Jos. Bergman Ljubljana, Poljanska cesta 85.**

Francoske vezenine toilet

z volno, svilo, srebrom in zlatom po najnovejših smernicah posestrinske pariške-lyonske trdnosti AMK. — Najmodernejši načrti in najfiniša izvršitev **vezenja za- storov**, perila, pregrinjaj. Izdelovan e v **razpošiljanje šablona** za oredisk ženskili ročnih del. **Entljanje, ažuriranje, prediskanje.**

Matek & Mikeš, Ljubljana

DALMATINOVA 13 118-1

TRI-KO-PER-LO

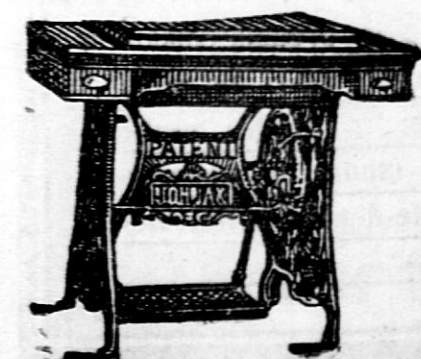
za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, nogavice, dokolenice, nahrbtniki za solarje in lovce, dežniki, kiti, štoni, žepni robci, palice, vilice, noži, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in brivce

— dino le pri trdnosti —

Josip Petelinc LUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika 79-T

Najnižje cene! Na veliko in malo!

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Gospodarska cesta št. 2

Najboljši šivalni stroji in pletilni stroji.

zborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.

Ustanovljena 1867 Ustanovljena 1867

Vezenje poučuje brezplačno.

Posamezni deli koles in šival. strojev

10-letna garancija.

— Pisalne stroje **ADLER** —
Kolesa iz prvih tovarn „Dürkopp“, „Strya“, „Waffennad“, „Kaysen“.

Suhe gobe

orehe, fižol itd. itd. kupuje po najvišjih cenah **M. GERŠAK & Co.** Ljubljana, Prečna ulica št. 4.

Sostanovalec

se sprejme, Poljska cesta 25. 3042

Vzgojiteljice

k šolobvezni deklici, zdravo dobro pedagoško znanje z popoldanske ure ishem. — Prednost imajo one, ki so perfektno v nemščini. Nastojakoj. Ponudbe na uravo „Slov. Naroda pod vzgojiteljico in učitelico. 3050

G. Flux Ljubljana,

Gospodarska ulica 4/I. — Posredovalnica boljših služb — priporočatakarice, gospodinje, kuharice, hišne, dekleta vsake vrste za vsakršno delo in za vsako ceno; mlade in piletnje za tu in izven mesta. — Inteligentno osobe na razpolago! 3043

Potrebujem od 300 m³ brusnega smrekovega lesa,

15% sme biti zraven jelkinega lesa Dobava v 2 mesecih. — Ponudbe franko vagon nakladalne postaje v Sloveniji od 1 m³ na naslov: Dragotin Korošec, Rečica ob Paki. 3051

J. Stjepušin

— Sisak —

preporočata najbolje tambura, žice, oaritura, škole, ostale potrebšline za svo glazbela. Odlikovan na pe- 22-1 rsko izložbi. — Cienici franko

22-1 rsko izložbi. — Cienici franko

Damske plašče

elegantno izdelane vseh velikosti nudi v veliki izbiri in sicer:

iz finega modnega sukna Din 350, 500, iz najfinejšega velourja, fina podloga Din 520, 780 za deklice od 8 let naprej od Din 150 dalje

F. in I. Goričar Ljubljana, Sv. Petra cesta 29. 12 T

POSJED

sastoječi se iz prvoklasne oranice u površini od 100 ha, sa sa svim u ravnicu iz prometnom putu sa novozidanom kućom za stanovanje, te zidanom stalom za 50 kom. blaga, nadalje kućom za o porodica, kukuraznima te drugim potrebnim nuzgradama **prodaje se** iz slobodne roke uz veoma povoljne plaćevne uvjete. Nadalje. posjed u površini od 18 ha sa kućom a osim toga i 20 posjeda u površini od 5 do 15 hektara sa i bez zgrada.

Pobliže podatke daje:

MORAVA bank. agent i komis. društvo Banjaluka

Iščemo dobrega prodajalca strojev

s strokovnim znanjem radi organizovanja in vodenja prodaje an- gelskih tehniških predmetov v Beogradu Ponudbe z navedb dose- danje prakse in pogojev je poslati na **Publicitas a. d. Beo- grad**, Poštanska 2, pod „Be. 2648“. 13945

Brijačnica

nova, elegantno i moderno uređjena, 2 velika izloga, posebni ulaz za gospodu, a posebni za dame, u središtu grada Zagreba **PRODAJE SE.** — Ponude slati na: **V. FISCHER, Zagreb, Ribnjak br. 10.**

Prazno sobo

s posebnim vvhodom, event. tudi podstrešno, ishem za takoj. Po- nudbe pod „Prazna soba/3036 na upravo Slov. Naroda.

Sobaricu

mladu, vještu poštenu, 18 do 25 godina staru, vrlo snažnu i čistu neka govori slovenski i njemački za malu obitelj, vrlo dobra kuća. — Ponude na Schwarz drug. Zagreb. Preradovičeva ul. 1.

Obligacije!

Kranjska, ogrska, bosanska in druga posojila vseh vrst kupimo. — Po- nudbe z navedbo množine na upr. Slov. Naroda pod „Najboljše pla- čilo/3039

Ivan Bricelj, Ljubljana

Najstarejša slovenska plesarska in ličarska delavnica

Junaška cesta 15 in Gospodarska

(dvorišče kavarna „Evropa“)

Se priporoča. — Izvršitev točna, cene zmernne. 1-78

Sukno-Doubl Kamgarn
za moške obleke.
velika izbira — ugodne cene

R. MIKLAUC
„Pri Škofu“
LJUBLJANA, Lingarjeva ulica

Francoska linija, CIE. GLE. TRANSATLANTIQUE HAVRE - NEWYORK

samo 6 dni čez morje. Dobra hrana in pijača **brezplačno.**

Cie Chargeurs Réunis, SUD ATLANTIQUE,

Transport - Maritimes, za pomorske vožnje v

Južno Ameriko, Avstralijo, Argenti- nijo in Kanado.

Tozadevna pojasnila in vozne listke daje zastopnik

IVAN KRAKER, Ljubljana

Kolodvorska ulica št. 35. 57 T

